✡

בס״ד

שבת
מקור הברכה

❦ ❦ ❦

ספר בששה שערים

ובו יבואר טעם השבת שנקראת ״מקור הברכה״,
וסוד עליית העולמות ורצון הרצונים בשבת,
ושבת המלכה, והשבת של כל אדם לפי ביתו,
על פי התורה וחז״ל, הזוהר הקדוש וספרי המקובלים,
בלשון קלה וברורה לתועלת המבקש

ירושלים · תשפ״ו לפ״ק

תוכן העניינים

פתח דבר — למה עוד ספר על שבת, ולמה דווקא כך ו

שער ראשון · שער הבית — מקור הברכה · נהר יוצא מעדן · העני ובעל הבית · הרשת ח

סימן א׳ · בטעם שנקראת השבת ״מקור הברכה״ ט
סימן ב׳ · ״אחד בשבת״ · בסוד מנין הימים י
סימן ג׳ · מה היה העולם חסר י
סימן ד׳ · מתנתקים כדי לקבל יא
סימן ה׳ · ״ונהר יוצא מעדן״ יב
סימן ו׳ · העני ובעל הבית יב
סימן ז׳ · אין עני אלא בדעה יג
סימן ח׳ · מי שיודע מה ביתו יג
סימן ט׳ · ארבע רשויות לשבת יד
סימן י׳ · העירוב · רשת פרטית משותפת טו
סימן י״א · אלפים אמה טז
סימן י״ב · כל אחד בגוון שלו יז
סימן י״ג · רשות הרבים החדשה יח
סימן י״ד · מהו ״מקור הברכה״ · כל השיטות יט
השער בדבר אחד כ

שער שני · שער הרצון — ל״ט מלאכות · רבי שמעון · מלאכת מחשבת · רעוא דרעוין · עונג כא

סימן א׳ · המשכן · ל״ט מלאכות כב
סימן ב׳ · מצב ״קריאה בלבד״ כג
סימן ג׳ · המערה · שתים עשרה שנה, ועוד אחת כג
סימן ד׳ · מלאכת מחשבת כד
סימן ה׳ · דבר שאינו מתכוון, ופסיק רישיה כה
סימן ו׳ · מלאכה שאינה צריכה לגופה כה
סימן ז׳ · שעון שבת כו
סימן ח׳ · רבי שמעון קנה את השבת כו
סימן ט׳ · בטל רצונך כז
סימן י׳ · עולם הרצון כח
סימן י״א · רעוא דרעוין כט
סימן י״ב · וקראת לשבת עונג ל
סימן י״ג · עדן · נהר · גן · שלש הסעודות ל
סימן י״ד · שלש הסעודות · כל השיטות לא
סימן ט״ו · שותף במעשה בראשית לב
השער בדבר אחד לג

שער שלישי · שער העלייה — מצב שבת · כאן ולא כאן · כגוונא · נשמה יתירה · זכור לד

סימן א׳ · מהו ״מצב שבת״ לה

סימן ב׳ · כל העולמות עולים לו
סימן ג׳ · הגוף כאן, והנשמה שם לז
סימן ד׳ · המעלית · ״זכור״ · עולים בלא שכחה לז
סימן ה׳ · כגוונא · שש נעשים אחד לח
סימן ו׳ · הזיווג · כיצד נפגש אין סוף עם כלי לט
סימן ז׳ · הנשמה היתירה מ
סימן ח׳ · הקשר אל הבינה ואל הדעת מ
סימן ט׳ · הגעגוע · שבת, היכן את? מא
סימן י׳ · ״גר אנכי בארץ״ מא
סימן י״א · הכל שבת · למה הבגדים, ולמה המאכל מב
סימן י״ב · הדיבור עולה מב
סימן י״ג · תפלות החול עולות בשבת מג
סימן י״ד · שני גני עדן · הרוח עולה אל הנשמה מד
סימן ט״ו · תוספת שבת · עשרים ושש שעות מד
סימן ט״ז · הבשמים · דבר נשאר מה
סימן י״ז · מלוה מלכה · אין עוקרים את התקע מו
סימן י״ח · ששת אלפים מסלולים מו
סימן י״ט · מפת השבת · מה נעשה למעלה, שעה אחר שעה מז
השער בדבר אחד מח

שער רביעי · שער המלכה — בת זוג · מתנה טובה · השבת נותנת את השכר · עושר לפני ה׳ · כמלך בגדוד **מט**

סימן א׳ · שבת המלכה נ
סימן ב׳ · ״כנסת ישראל היא בן זוגך״ נא
סימן ג׳ · ״מתנה טובה יש לי בבית גנזי״ נב
סימן ד׳ · השבת עצמה נותנת את השכר נב
סימן ה׳ · שני מיני עושר · לפני האלהים, לפני ה׳ נג
סימן ו׳ · ״וה׳ ברך את אברהם בכל״ נג
סימן ז׳ · יוסף מוקיר שבי נד
סימן ח׳ · נחלה בלי מצרים נד
סימן ט׳ · ״שתהא לשבת אחרת כך״ נה
סימן י׳ · שמאי והלל · שתי דרכים נה
סימן י״א · כמלך בגדוד נו
סימן י״ב · ההכתרה · חמשים קולות נז
סימן י״ג · זכור ושמור בדבור אחד נח
סימן י״ד · שלום בית נט
סימן ט״ו · חמדת ימים נט
סימן ט״ז · מורה דרך · כיצד מכבדים מלכה ס
השער בדבר אחד סא

שער חמישי · שער השבת שלי — לפי המדה · רצון · השקעה · עונג · משפחה · להיות אחד **סב**

סימן א׳ · הרצון · אין השבת ״חצי פנסיון״ סג
סימן ב׳ · אין סוף · ״מראש מקדם נסוכה״ סג
סימן ג׳ · שבת שלי · ״לעשות את השבת״ סד

סימן ד׳ · ההשקעה · ״מי שטרח בערב שבת״ סה
סימן ה׳ · המדרגות · מאחד בשבת סה
סימן ו׳ · התשואה · השבת יודעת מי משקיע בה סו
סימן ז׳ · העונג · ״כל המענג את השבת״ סז
סימן ח׳ · העדכון · פחות מחשבות, יותר ברכה סז
סימן ט׳ · היסוד · שלשלת המשפחה סח
סימן י׳ · ההתרחבות · לוותר, להתרחב, להתחבר סח
סימן י״א · אחדות · להתנתק מכל העולם, ולהיות אחד סט
השער בדבר אחד ע

שער ששי · שער הגשר — שלשלת המקורות · מן התורה ועד המגלה עמוקות · מפת האופנים **עא**

סימן א׳ · התורה · זכור ושמור עב
סימן ב׳ · הנביאים · וקראת לשבת ענג עב
סימן ג׳ · חז״ל · מלכה · כלה · מתנה עג
סימן ד׳ · הזוהר · כגוונא · מיניה מתברכין עג
סימן ה׳ · ספר יצירה · היכל הקודש באמצע עד
סימן ו׳ · הרמ״ק · עדן · נהר · גן עד
סימן ז׳ · האר״י · העלייה בעולמות עה
סימן ח׳ · המגלה עמוקות · רבי נתן נטע שפירא עה
סימן ט׳ · מפת האופנים · א עו
סימן י׳ · מפת האופנים · ב עז
סימן י״א · מפת האופנים · ג עז
סימן י״ב · שבעים ושנים · השבת כרשת אחת עח
הספר בדבר אחד עט

אחרית דבר — בכניסת השבת **פ**

השבת שלי לפי מדתי — סיכום הספר · המקורות במלואם **פא**

נספח א — שבעה עשר עיקרים של מצב שבת **פו**

נספח ב — המקורות במלואם **פז**

מראי מקומות — מראי מקומות **צ**

״ויברך אלהים את יום השביעי
ויקדש אותו,
כי בו שבת מכל מלאכתו״

(בראשית ב, ג)

פתח דבר

בטעם החיבור, ולמה נכתב דווקא בדרך הזאת

הנה השבת איננה הפסקה מן החיים, אלא היא העת שבה החיים חוזרים ומתקשרים אל מקורם. ובזה נפתח, ובזה נחתום.

בדור המחובר

דורנו דור מחובר הוא. מכשיר הטלפון אינו כבה לעולם, ההודעות אינן פוסקות, והמראות הקצרים רצים זה אחר זה בלי סוף, ובכל רגע ורגע מישהו צריך למשהו. ודווקא בדור כזה נשמעת השבת בעיני רבים כניתוק: יום בלא רשת, בלא מסך, בלא חדשות.

והספר הזה בא ללמד את ההפך. אין השבת ניתוק, אלא היא החיבור הישר שבכל החיבורים. כל ימות השבוע אנו מקבלים את השפע על ידי ממסרים *(תחנות ביניים שהדבר עובר דרכן)*: על ידי העבודה והפרנסה, על ידי המזל והשלוחים. ובשבת נפתח קו ישר, כסיב אור *(״סיב אופטי״)* הנמשך מן המקור עד תוך הבית, וזהו ״ונהר יוצא מעדן״.

בטעם המשלים מעולם המלאכה החדשה

ונמצאים בספר הזה משלים הרבה מעולם הטכנולוגיה: ״מצב שבת״ שבתנור, השוואת המכשיר אל ״הענן״, מחשב הקוונטים, המעלית, והמנוי המתחדש מאליו.

ואין זה חלילה להקטין את השבת, אלא לקרבה אל הלב. חז״ל דברו בלשון דורם, במשלי מלכים ושדות ובהמות, ודורנו מבין לשון אחרת, והענינים הם הם הענינים.

וכל משל ומשל נסמך על מקור. בכל סימן תמצא פסוק, או מאמר חז״ל, או לשון הזוהר הקדוש, או דברי המגלה עמוקות. המשל הוא החלון, והמקור הוא הנוף הנשקף ממנו.

״מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל״

(שבת י ע״ב)

בסדר ששת השערים

והספר בנוי כבית בן שש קומות. **שער הבית** הוא היסוד: מהו ״מקור הברכה״, מהו ביתו של אדם, ומה אינו נכנס בו. **שער הרצון** הוא המניע: ל״ט מלאכות, רבי שמעון שקנה את השבת, ״בטל רצונך״, ושלש הסעודות. **שער העלייה** הוא התנועה: ״מצב שבת״, כאן ולא כאן, רזא דשבת ״כגוונא״, הזיווג, הנשמה היתירה, והירידה בלא שכחה. **שער המלכה** הוא הפגישה: השבת כמלכה וכבת זוג, והיא עצמה נותנת את

השכר. **שער השבת שלי** הוא ביתך: שבת לפי מדתו של אדם, כפי מה שמשקיע בה, עונג שפירושו שלא יהרהר בשום דבר אחר, והמשפחה כיסוד. **ושער הגשר** הוא היסודות: שלשלת המקורות, ומפת פירושי המגלה עמוקות.

וכל שער נפתח בדברי "קודם שנתחיל", ואחריהם ביאור המושגים בלשון בני דורנו, ואחר כך סימנים קצרים, עם ציורים ולוחות. ובסוף כל שער, "השער בדבר אחד".

על דרך הלימוד: אפשר לקרוא את הספר על הסדר, ואפשר לפתוח בכל שבת סימן אחד ולקרותו על השולחן, שכל סימן עומד בפני עצמו.

שער ראשון

שער הבית

מקור הברכה · נהר יוצא מעדן · העני ובעל הבית · הרשת

קן ודם שעולים צריך לידע מאיזה מקום עולים. השער הראשון מניח את היסוד: אין השבת סוף השבוע, אלא מקורו. בשבת מתקשרים אל המקור בלי ממסרים באמצע. ומי שיודע מה ביתו, יודע גם מה אינו נכנס בו.

"לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה"

(לכה דודי)

קודם שנתחיל · השבת אינה הפסקה, אלא החיבור

הכל סבורים שהשבת היא מנוחה מן השבוע, יום של חופש, כסוללה *("בטריה")* המתרוקנת בששת הימים ונטענת ביום אחד. ואמת הוא, אבל זה החצי הקטן.

והחצי הגדול הפוך מן הקצה אל הקצה. אין השבוע המקור והשבת תחנה שבדרך, **אלא השבת היא המקור**, וששת הימים הם היוצאים ממנה. כנהר היוצא מן המעיין: העומד במורד רואה מים, והעולה למעלה מגלה מאין הם באים.

ובשער הזה נבנה את היסוד בשלש מדרגות. תחילה נבין מהו "מקור הברכה", ומפני מה מתנתקים כדי לקבל. אחר כך נראה את החיבור עצמו: נהר יוצא מעדן, קו ישר מן המקור עד הבית. ולבסוף נלמד לצייר את מפת הבית: העני ובעל הבית, ארבע הרשויות, אלפים אמה, והרשת המבקשת להיכנס פנימה.

ויקרא אדם את הדברים במתון, כי כל מה שיבוא בשערים הבאים — העלייה, הזיווג, המלכה — נשען על שאלה פשוטה זו: **מהו ביתך?**

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

עדכון מן האויר ***(OTA UPDATE)*** — עדכון הבא מן השרת אל המכשיר, ואינו נכנס אלא כשהמכשיר פנוי ומחובר לחשמל. וזהו "באילו כל מלאכתך עשויה": מניחים את המכשיר, והעדכון יורד.

שרת ומטמון *(SERVER · CACHE)* — השרת מחזיק את המקור, והמכשיר שומר העתק ממנו כדי שיוכל לפעול אף בלא חיבור. כך חיים ששת הימים מן הברכה שירדה בשבת.

סיב אור *(FIBER)* — קו ישר מן המקור, ואין בדרך ממסרים המאחרים ומקלקלים. ״עדן״ הוא חדר השרתים, ו״נהר״ הוא הסיב.

ממסר *(RELAY)* — כל תחנה שהאות עובר בה בדרכו. בימות החול השפע עובר על ידי שלוחים ומזלות, ובשבת — חיבור ישר.

רשת הבית *(LAN)* — רשות היחיד, המקום שאתה בו בעל הבית.

הרשת העולמית *(WAN)* — רשות הרבים, המקום שהכל עוברים בו ואין בו בעל הבית.

מקום מפורז *(DMZ)* — כרמלית: לא בית ולא רחוב, וחז״ל גזרו עליה שלא יבואו להחליף זה בזה.

גדר שאינה נראית *(GEOFENCE)* — תחום שבת, אלפים אמה סביב מקום שביתתו של אדם. גבול שאין העין רואה אותו, ואף על פי כן יודעים אותו.

רשת פרטית משותפת *(VPN)* — העירוב, שבו בתים הרבה נעשים בית אחד ורשות אחת.

מנסרה *(PRISM)* — אור לבן אחד הנחלק לגוונים, וכן כל אדם מקבל את השבת בגוון שלו.

סימן א׳ בטעם שנקראת השבת ״מקור הברכה״

רבי שלמה אלקבץ ז״ל כתב בפיוט לכה דודי מאמר הנשמע בשירה, ובאמת הוא גדר והגדרה: ״לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה״. לא אמר ״מקום הברכה״, ולא ״יום מבורך״, אלא ״מקור״ — כמעיין הנובע, כבית החרושת לבח החשמל, כשרת שהכל יונקים ממנו.

ולא מלבו בדה זאת, אלא לשון הזוהר הקדוש הוא:

״וכל ברכאן דלעילא ותתא בההוא יומא שביעאה תליין״

(זוהר, בשלח, ח״ב סג ע״ב)

כל הברכות של מעלה ושל מטה תלויות ביום השביעי. ובמקום אחר: ״מיניה מתברכין כל שיתא יומין״ *(ממנו מתברכים כל ששת הימים)* (זוהר, יתרו). ומשל למה הדבר דומה, לבית מסחר שכל פועליו מקבלים את שכרם ביום אחד בחודש, ומי שלא היה שם באותו יום — לא קיבל. כך בשבת יורדת ברכת השבוע כולו.

ובספר מגלה עמוקות, בהערות ״מאורות נתן״, כתב בפירוש שמדת השבת היא מדת המלכות, שהיא מקור הברכה, ועליה נאמר ״וה׳ ברך את אברהם בכל״. ועוד נשוב לזה בשער המלכה.

תמצית הדברים

אין השבת יום אחד מתוך שבעה, אלא המקור שממנו יוצאים ששת הימים, וברכת כולם יורדת בה.

סימן ב׳ · ״אחד בשבת״ · בסוד מנין הימים

כ יצד קוראים ליום הראשון בלשון הקודש? אין לו שם בפני עצמו, אלא נקרא ״אחד בשבת״, והשני ״שני בשבת״. וכך אנו פותחים בכל בוקר את שיר של יום: ״היום יום ראשון בשבת, שבו היו הלוים אומרים בבית המקדש״.

וכתב הרמב״ן על ״זכור את יום השבת״, שמצוה היא למנות את כל הימים מן השבת. שלא כדרך האומות הנותנות לכל יום שם בפני עצמו, אלא אנו מונים ״אחד בשבת, שני בשבת״, ובזה זוכרים את השבת בכל יום ויום.

״זכור את יום השבת — שתהא זוכרו מאחד בשבת״

(מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, יתרו)

ומשל לספירה לאחור קודם שילוח ספינת החלל: אין אדם אומר ״היום יום שלישי לשילוח״, אלא ״עוד ארבעה ימים״. כל השבוע מסודר סביב נקודה אחת. אין השבוע עומד בפני עצמו, אלא הוא מסלול שבולו פונה אל השבת, ויוצא ממנה.

תמצית הדברים

ששת הימים אינם מוליכים אל השבת, אלא יוצאים ממנה וחוזרים אליה.

ציור א׳ · ששת הימים יוצאים מן השבת

סימן ג׳ · מה היה העולם חסר

ו ״יכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה״. ושאל רש״י שאלה פשוטה: אם נגמר העולם בששי, מה נברא בשבת? והשיב בדבר אחד:

״מה היה העולם חסר? מנוחה. באת שבת, באת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה״

(רש״י, בראשית ב, ב)

הרי שאין המנוחה העדר, אלא חלק מן הבריאה עצמה. ובלא שבת דומה העולם למכונה שאין בה ״מערכת הפעלה״ *(התוכנה המפעילה את המחשב)*: יש החומר, ואין מי שיניע אותו.

והאור החיים הקדוש מוסיף עוד מדרגה: הקב״ה לא ברא את העולם אלא לששה ימים, וכשבאה השבת היא נותנת בו כח לעוד ששה ימים, וכן בכל שבוע ושבוע. ומשל לרשיון של תוכנה הניתן לשבוע אחד, ובכל שבת הוא מתחדש. ומי שלא היה בשבת, עובד ברשיון שעבר זמנו.

תמצית הדברים

אין השבת מנוחה מן העולם, אלא היא הנשמה המחיה את העולם לשבוע הבא.

סימן ד׳ מתנתקים כדי לקבל

כל מי שיש בידו מכשיר טלפון יודע, שעדכון המערכת אינו נכנס באמצע שיחה, אלא ממתין עד שיהיה המכשיר פנוי ומחובר לחשמל. אם ימשיך אדם לדפדף בו, העדכון ימתין. ואם ינתק את המטען באמצע, ייעצר.

וזו השבת כולה. ששה ימים אדם משדר, שולח, משיב ובונה, ובשבת הוא פוסק מלשדר כדי לקלוט. ואין ההפסקה ריקנות, אלא היא התנאי לקבלה.

״ועשית כל מלאכתך — כשתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה״

(רש״י, שמות כ, ט)

ודקדק: לא די שלא יעשה, אלא אף לא יהרהר. כי המהרהר, עדיין ״פותח יישומים ברקע״ *(תוכנות הפועלות בסתר בתוך המכשיר)*, ואין העדכון יורד. וכאן יסוד כל הספר כולו, ונשוב אליו בכל שער: להאמין שכל מלאכתו עשויה. אינך באמצע, אלא בסוף. הכל נגמר, ועתה אפשר לקבל.

תמצית הדברים

המאמין שכל מלאכתו עשויה, ממילא אינו עושה כלום. אינו כובש את יצרו, אלא פשוט גמר.

סימן ה׳ ״ונהר יוצא מעדן״

״ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן״

(בראשית ב, י)

שלשה מקומות יש בפסוק: עדן, נהר, וגן. עדן הוא המקור, ״עין לא ראתה״. הנהר הוא היוצא ממנו. והגן הוא המקום שבני אדם חיים בו ומתענגים.

ובלשון בני דורנו: עדן הוא חדר השרתים, הנהר הוא סיב האור, והגן הוא רשת ביתך. בימות החול מגיע אליך האות על ידי אלף ממסרים — שרתים, נתבים ומגברים — ובכל ממסר יש מעט עיכוב ומעט רעש. ובלשון המקובלים: השפע עובר על ידי שלוחים, מלאכים ומזלות.

ובשבת אתה מחובר אל הסיב עצמו. ״אז תתענג על ה׳״ (ישעיה נח, יד) — לא על השליח, אלא על ה׳. אין ממסרים בדרך, ולכן מרגיש אדם בשבת דבר אחר: אותו הבית, אותו השולחן, ופתאום הכל צלול.

ומכאן גם תיבת ״עֹנג״, שהמקובלים מפרקים אותה לשלש אותיות: **ע**דן, **נ**הר, **ג**ן. אין העונג הנאה שאדם עושה לעצמו, אלא היא הזרימה עצמה, מן המקור ועד הגן. ועוד נרחיב בזה בשער הרצון.

תמצית הדברים

בחול עובר השפע על ידי ממסרים, ובשבת ״נהר יוצא מעדן״ ישר אל גנך.

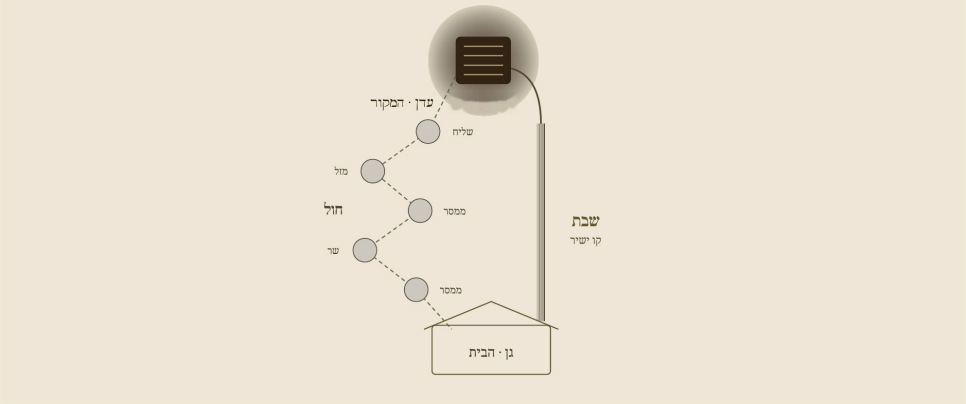

ציור ב׳ · עדן · נהר · גן

סימן ו׳ העני ובעל הבית

״יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים, ושתים שהן ארבע בחוץ. כיצד? העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים״

(משנה, שבת א, א)

סכת שבת כולה, מאה וחמשים ושבעה דפים, נפתחת בשני בני אדם. לא בנרות, ולא בקידוש, ולא בל״ט מלאכות, אלא בעני ובבעל הבית, ובשאלה מה עובר ביניהם דרך הפתח.

ומפני מה דווקא כך? לפי שהשאלה הראשונה של השבת איננה ״מה אסור״, אלא היכן אתה עומד: בפנים או בחוץ. ומי שאינו יודע היכן ביתו, אי אפשר לו לשמור שבת, שהרי כל הלכות הוצאה נשענות על ההבדל שבין רשות לרשות.

העני עומד בחוץ. אין לו בית, ולכן הוא תמיד בפתח, פושט יד. ובעל הבית עומד בפנים. יודע מה שלו, היכן הגבול, ומה יוצא ומה נכנס. ומלמדת המשנה שאף החסד, הנתינה לעני, צריכה לעבור דרך הבנה ברורה של הגבול.

תמצית הדברים

קודם כל הלכה שואלת השבת: היכן אתה עומד — בפנים, או בחוץ?

סימן ז׳ אין עני אלא בדעה

״אין עני אלא בדעה... דאית ביה — כלא ביה, דלית ביה — מה אית ביה? דא קנה — מה חסר? דא לא קנה — מה קנה?״

(נדרים מא ע״א)

ג דרו חז״ל את העניות בדרך פלא. אין העני מי שאין לו ממון, אלא מי שאין לו דעת. מי שיש בו דעת — הכל יש בו, ומי שאין בו דעת — מה יש בו?

ומשל לאדם שבידו מכשיר הטלפון החדש שבחדשים, ובו כל היישומים כולם, ואין לו קליטה. מחזיק בידו כלי של אלפי שקלים, ולמעשה הוא מנותק. זהו העני שבמשנה: עומד בחוץ, לפי שאין לו חיבור אל ביתו שלו.

ובעל הבית — הוא מי שיש בו דעת, ויודע מה ביתו. ולכן אמרה תורה על השבת: ״כי אות היא ביני וביניכם לדרתיכם, לדעת כי אני ה׳ מקדשכם״ (שמות לא, יג). השבת ניתנה כדי לדעת. ובשער העלייה נראה שהנשמה היתירה היא היא זו: חיבור אל הבינה ואל הדעת.

תמצית הדברים

בשבת אין עני ועשיר לפי הכיס, אלא יש מי שנכנס פנימה, ויש מי שנשאר בפתח.

סימן ח׳ מי שיודע מה ביתו

א ין בעל הבית דווקא מי שיש לו בית גדול, אלא מי שיודע מה ביתו: היכן הכתלים, מה נכנס ומה נשאר בחוץ. וכל אחד ואחד צריך לצייר מפה זו לעצמו.

בבית אחד השבת היא שולחן ארוך מלא אורחים, ובבית אחר היא שתיקה, ספר וחלון. אצל זה ״בפנים״ פירושו המשפחה, ואצל זה בית המדרש. התורה נותנת את הכתלים, היא ההלכה, וכל אחד ממלא את החדרים.

ולפיכך הבא לשבת ואינו יודע מה ביתו, מרגיש שהשבת היא רשימה של איסורים. והיודע, מרגיש שהיא בית. אותם הכתלים, והחוויה הפוכה.

״שבו איש תחתיו, אל יצא איש ממקמו ביום השביעי״

(שמות טז, כט)

״שבו איש תחתיו״ — כל איש במקומו. אין השבת יום בלבד, אלא היא גם מקום, והמקום הזה הוא אתה.

עבודה ללילה שבת

קודם הדלקת הנרות ישאל אדם את עצמו: מהו ביתי בשבת זו? מה נכנם, ומה נשאר בחוץ?

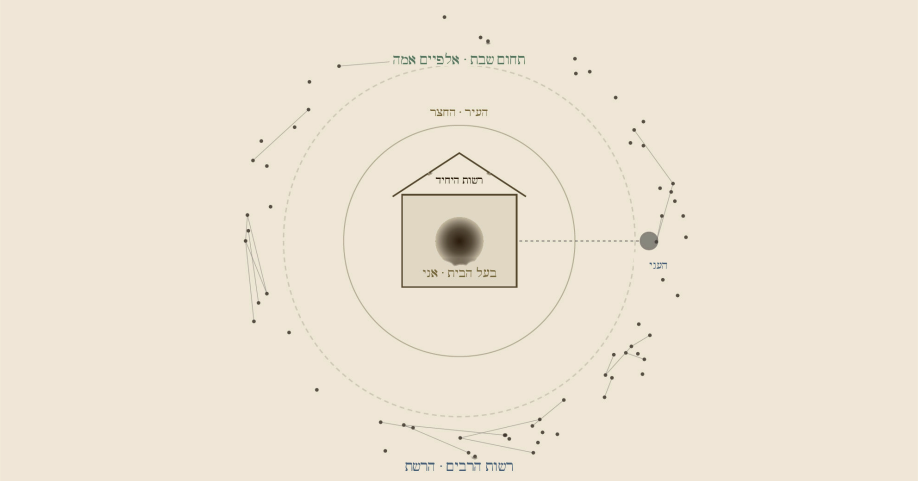

ציור ג׳ · בעל הבית במרכז

סימן ט׳ ארבע רשויות לשבת

״ארבע רשויות לשבת: רשות היחיד, ורשות הרבים, כרמלית, ומקום פטור״

(שבת ו ע״א)

הגמרא מציירת מפה. ואם תעמידנה אצל ציור של רשת מחשבים, תתפלא כמה הן דומות זו לזו. בכל רשת יש רשת פנימית, ויש הרשת העולמית, ויש מקום מפורז באמצע, שבו מעמידים שרתים הצריכים לדבר עם שני הצדדים.

הרשות	גדרה בגמרא	המשל ברשת
רשות היחיד	מקום המוקף מחיצות גבוהות עשרה טפחים, ורחב ארבעה על ארבעה	רשת הבית *(LAN)*. אתה המנהל
רשות הרבים	רחוב רחב שש עשרה אמה שהרבים בוקעים בו, ולשיטת רש״י — ששים ריבוא	הרשת העולמית *(WAN)*. הכל עוברים, ואין בעל הבית
כרמלית	לא בית ולא רחוב: שדה, ים, בקעה. אסורה מדרבנן	מקום מפורז *(DMZ)*. סייג שהוסיפו חז״ל שלא יחליפו
מקום פטור	מקום פחות מארבעה על ארבעה, וגבוה משלשה	נקודת קצה קטנה, שאין לה דין רשת

והמלאכה האחרונה שבל״ט מלאכות היא ״המוציא מרשות לרשות״. וכבר העירו התוספות שהיא ״מלאכה גרועה״, שלכאורה לא נתחדש בה דבר, אלא הועבר בלבד. ואף על פי כן המסכת פותחת בה. כי בשבת השאלה הראשונה איננה מה אתה יוצר, אלא מה אתה מוציא החוצה, ומה אתה מכניס פנימה.

תמצית הדברים

ההוצאה היא העברת מידע בין רשת לרשת, ובשבת סוגרים את השער.

ציור ד׳ · מפת הרשויות של השבת

סימן י׳ העירוב · רשת פרטית משותפת

זה יעשו כשרוצים שבתים הרבה יהיו לבית אחד? עושים עירוב. כל בני החצר משתתפים בפת אחת, ומניחים אותה בבית אחד, וכל החצר נעשית רשות אחת. ובעירוב של עיר מקיפים את השכונה כולה ב״צורת הפתח״, ופתאום רחוב שלם נעשה בית אחד.

וזה ממש מעשה ה״רשת הפרטית המשותפת״ *(VPN)*: מחשבים הפזורים בכל העולם מתחברים לרשת אחת, ולגבי המערכת הם ״בתוך הבית״. לא נתבטל הגבול, אלא הורחב, עד שהכל בפנים.

וזה סוד גדול בענין השבת: לא באה לנתק את האדם מן הציבור, אלא לבנות את הציבור כבית אחד. והפת המשותפת שבעירוב כהכרזה היא: כולנו בעלי הבית של בית אחד.

תמצית הדברים

גבול שאינו נשבר, אלא מתרחב עד שהכל בפנים.

סימן י״א אלפים אמה

א היוצא מביתו בשבת יש לו תחום: אלפים אמה ממקום שקנה בו שביתה, כשיעור קילומטר. אין רואים את הקו הזה ואין עליו שלט, ואף על פי כן יודע יהודי בדיוק היכן הוא עובר. ובלשון בני דורנו: ״גדר שאינה נראית״.

והנה הפלא: השבת נקראת ״נחלה בלי מצרים״.

״כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים... כיעקב, דכתיב ביה ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה״

(שבת קיח ע״א)

בלי גבולות, ובאותו היום עצמו יש לך תחום של אלפים אמה. והיאך שניהם כאחד? לפי שאין סוף שאין לו כלי, נשפך ואובד. כדי לקבל אין סוף צריך חגורה. אין התחום מקטין את השבת, אלא הוא הכלי המחזיק אותה.

ומשל לקרן ה״לייזר״: אותו האור שבנורה פשוטה מתפזר לכל צד, בלייזר הוא מרוכז לקו אחד, ולכן חותך הוא אף ברזל. הצמצום הוא הנותן בו את כחו.

תמצית הדברים

אין הגבול סותר את האין סוף, אלא הוא המאפשר לקבלו.

ציור ה׳ · אין סוף · תחום · בית

סימן י״ב כל אחד בגוון שלו

אור לבן נכנס במנסרה ויוצא ממנה בקשת. האור אחד, והגוונים רבים. וכן השבת: אחת היא לכולם, וההלכות אחת לכולם, ואף על פי כן כל אחד מקבל אותה בגוון אחר.

זה מקבל את השבת על ידי התפילה, וזה על ידי השולחן, וזה על ידי השינה, וזה על ידי הלימוד. אמרו חז״ל שהשבת ניתנה לעונג, ועונגו של כל אדם שונה. ואין כאן היתר לחדש שבת חדשה, שההלכה אחת לכולם, אלא הזמנה לידע באיזה גוון נכנס האור אליך.

ובלשון חכמי האמת: ששת הימים הם ששת הגוונים — חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד — והשבת היא האור הלבן הכולל את כולם. ולכן אינה עוד גוון אחד בקשת, אלא היא האור שקודם המנסרה.

תמצית הדברים

באיזה גוון נכנסת אליך השבת? משם תתחיל.

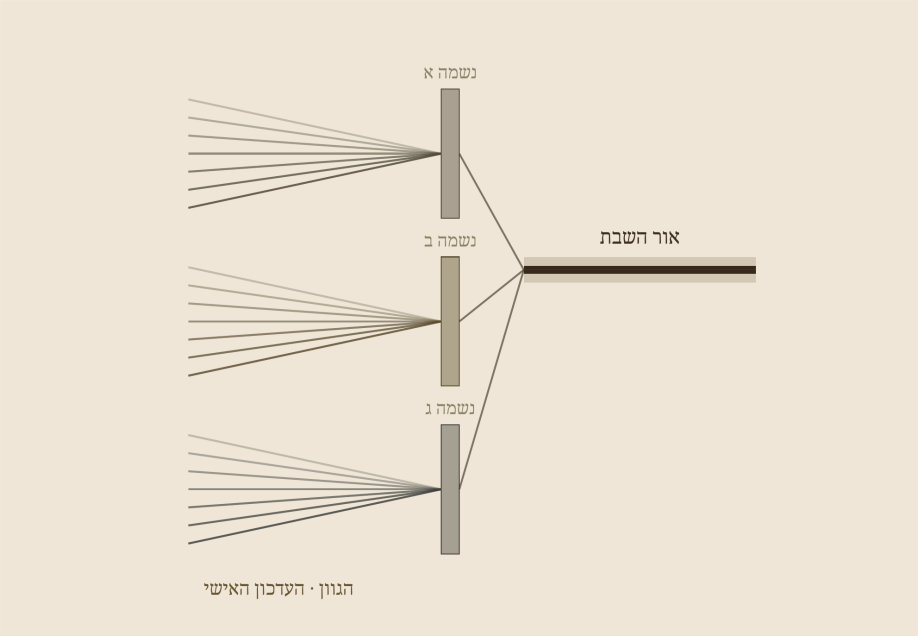

ציור ו׳ · המנסרה

סימן י״ג רשות הרבים החדשה

לשעבר היתה רשות הרבים רחוב, והיום היא מונחת בכיס. האוחז מכשיר טלפון מחובר, עומד בתוך רשות הרבים הגדולה שבכל הדורות: אלפי אלפים בני אדם, בלא מחיצות, בלא גבול, ובלא בעל הבית.

וזה מבאר מפני מה השבת בזמננו קשה יותר, וגם חשובה יותר. אפשר לישב בבית, אצל שולחן ערוך, ולהיות בחוץ. העני שבמשנה היה צריך לעמוד בפתח, והיום אפשר לעמוד בפתח מתוך הכסא הרך שבבית.

ומי שמחובר לרשת כל השבת כולה, עדיין לא נכנס לשבת כלל. לא עלה במעלית. גופו בבית, והוא עצמו עדיין בשוק.

הערה: המשל כאן דרך דרש הוא להבנת הענין, ולא פסק הלכה. השימוש ברשת ובמכשירי חשמל בשבת אסור על פי הפוסקים, ושאלות למעשה ישאל אדם מורה הוראה.

תמצית הדברים

הטלפון הוא רשות הרבים, וכיבויו הוא הדלקת הנרות של דורנו.

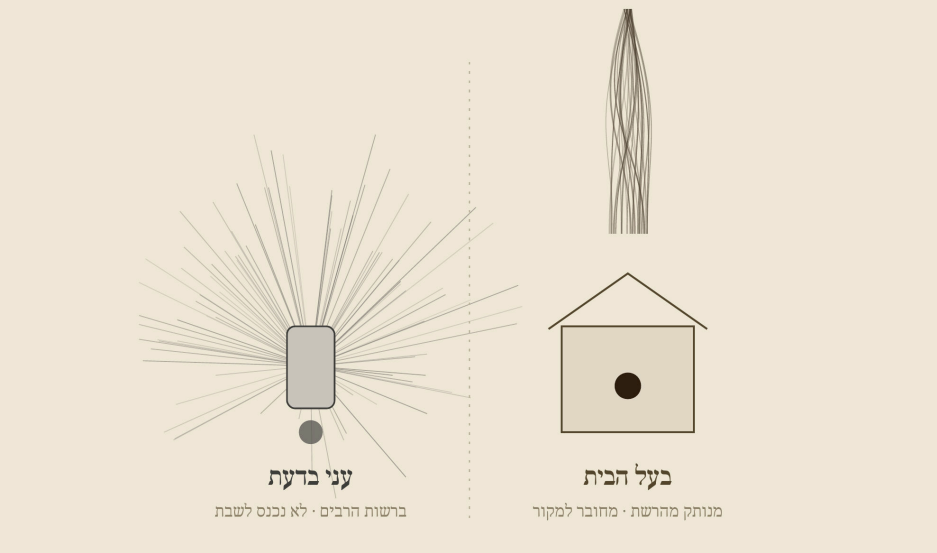

ציור ז׳ · שתי שבתות

מימון י״ד מהו ״מקור הברכה״ · כל השיטות

כל שיטה משיבה על אותה השאלה מצד אחר: כיצד השבת מברכת את השבוע.

המקור	מה הוא אומר	בלשון בני דורנו
תורה · בראשית ב, ג	״ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו״	היום הראשון שנתברך בשם
מכילתא · רמב״ן	זוכרים את השבת מאחד בשבת	השבוע כולו ספירה אל השבת
רש״י · בראשית ב, ב	העולם היה חסר מנוחה	המנוחה חלק מן הבריאה
אור החיים	העולם נברא לששה ימים, והשבת מחדשת	רשיון המתחדש בכל שבוע
הזוהר · בשלח ויתרו	כל הברכות תלויות ביום השביעי	השרת שממנו יורד הכל
לכה דודי	״כי היא מקור הברכה״	השבת היא המקור, לא התחנה
מגלה עמוקות · מאורות נתן	מדת השבת היא מדת המלכות, מקור הברכה	השבת עצמה נותנת את השכר
רמב״ם · הלכות שבת ל, טו	השבת היא האות שבין הקב״ה וביניו	האות המחבר את הרשת כולה

השער בדבר אחד

אין השבת סוף השבוע, אלא מקורו. בשבת מתנתקים מן הממסרים ומתחברים אל הסיב עצמו, נהר היוצא מעדן אל הגן.

אבל כדי לקבל צריך לידע מה ביתו. העני עומד בחוץ, ובעל הבית יודע מה בפנים. התחום הוא החגורה המחזקת את האין סוף, וכל אחד מקבל אותו בגוון שלו.

"כי אות היא ביני וביניכם לדרתיכם, לדעת כי אני ה' מקדשכם"

(שמות לא, יג)

היודע מה ביתו, והמאמין שכל מלאכתו עשויה — מתחבר ישר אל מקור הברכה.

שער שני

שער הרצון

ל״ט מלאכות · רבי שמעון · מלאכת מחשבת · רעוא דרעוין · עונג

לא נשארה השבת רשימה של מעשים. רבי שמעון בר יוחאי יצא מן המערה וקנה אותה מחדש: אין המעשה מכריע, אלא הרצון שמאחוריו. ובשער הזה נעבור מעולם המעשה אל עולם הרצון, הוא עולם האצילות, ונגלה ששם נעשית השבת עונג.

״מלאכת מחשבת אסרה תורה״

(חגיגה י ע״ב)

קודם שנתחיל · בשבת אין בודקים מה עשית, אלא מה רצית

בשער הראשון בנינו בית, ועתה נשאל מה נעשה בתוכו. מה אסור בשבת? התשובה הפשוטה: ל״ט מלאכות. והתשובה העמוקה: **הרצון**.

לא אסרה תורה תנועה, ולא טורח, ולא יגיעה. רשאי אדם לטלטל ספרים כבדים בתוך ביתו כל השבת כולה, ואסור לו להצית גפרור אחד. ומה ההבדל ביניהם? המחשבה. מלאכה שיש בה כוונה ותכלית.

ובשער הזה נלך בעקבות רבי שמעון בר יוחאי, שבנה את הלכות שבת על הרצון. ונראה כיצד מוליך הדבר ישר אל עולם האצילות, שהוא עולם הרצון, ונגלה מפני מה דווקא שם, ברצון המבטל את עצמו, נולד העונג.

ושים לבך אל הפלא שילווה אותנו בכל השער: המבטל את רצונו, הוא הוא שזוכה לרצון העליון. **בטל רצונך.**

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

מצב קריאה בלבד ***(READ-ONLY)*** — מותר לקרות, ליהנות ולהשתמש, ואסור לכתוב בעולם. בשבת העולם כולו פתוח לקריאה בלבד.

פקודת כתיבה ***(WRITE)**** — כל אחת מל״ט מלאכות היא פעולה המשנה את העולם ומחדשת בו דבר.

כוונה ***(INTENT)*** — מלאכת מחשבת. אין נחשבת מלאכה אלא פעולה שנעשתה בכוונה ולתכלית.

תוצאת לוואי *(SIDE EFFECT)* — דבר שאינו מתכוון, ולדעת רבי שמעון — מותר.

תוצאת לוואי ודאית — פסיק רישיה. כשהתוצאה ודאית, אין אדם יכול לומר שלא נתכוון.

משימה מתוזמנת *(SCHEDULED TASK)* — שעון שבת. מה שנקבע מערב שבת פועל מאליו, ״כאילו כל מלאכתך עשויה״.

רכישה *(ACQUISITION)* — רבי שמעון ״קנה״ את השבת. לא שינה את הבית, אלא כתב מחדש את המניע אותו.

הרשאת שורש *(ROOT ACCESS)* — רעוא דרעוין. במנחה של שבת נפתח רצון כל הרצונות, המדרגה העליונה שבכולן.

חווית המשתמש *(UX)* — העונג. לא מה המערכת עושה, אלא כיצד מרגיש היושב בתוכה.

סימן א׳ · המשכן ול״ט מלאכות

״אבות מלאכות ארבעים חסר אחת״

(משנה, שבת ז, ב)

מ היכן נלקחה הרשימה? אמרו בגמרא שהן כנגד מלאכות המשכן (שבת מט ע״ב). כל מה שהיה צריך לבנות בית להשראת השכינה, הוא שאסור לנו לעשות בשבת. לפי שבשבת הבית כבר בנוי, והשכינה כבר שורה בתוכו, ואין עוד מה לבנות.

הקבוצה	המלאכות	מספרן
סדר הפת	הזורע, החורש, הקוצר, המעמר, הדש, הזורה, הבורר, הטוחן, המרקד, הלש, האופה	11
סדר הבגד	הגוזז, המלבן, המנפץ, הצובע, הטווה, המסיך, העושה שתי בתי נירין, האורג, הפוצע, הקושר, המתיר, התופר, הקורע	13
סדר העור והכתיבה	הצד, השוחט, המפשיט, המולח, המעבד, הממחק, המחתך, הכותב, המוחק	9
בנין	הבונה, הסותר	2
אש	המכבה, המבעיר	2
גמר	המכה בפטיש	1
הוצאה	המוציא מרשות לרשות	1
סך הכל	**ארבעים חסר אחת**	**39**

והמגלה עמוקות (באופן ל״ח) מוסיף רמז: ל״ט בהיפוך אותיות הוא ט״ל. בשבת יורד טל של מעלה וממלא את העולם, ואין צריך לעמול כדי להורידו.

הכלל

בשבת אין בונים את המשכן, אלא יושבים בתוכו.

סימן ב׳ מצב ״קריאה בלבד״

לכל קובץ שבמחשב יש הרשאות. אפשר לפתחו לקריאה ולכתיבה, ואפשר לפתחו לקריאה בלבד. ובמצב זה הכל פתוח והכל נראה, ואפשר ליהנות מכל תיבה ותיבה, ואי אפשר לשנות אפילו אות אחת.

וזו השבת. העולם כולו פתוח לפניך: המאכל, האור, המשפחה, התורה, השינה. מותר ליהנות מכולם, ואף מצווה. אבל אסור לכתוב בעולם. אסור לשנותו, לבנות בו, ולחדש בו דבר שלא היה.

ומפני מה? לפי שבשבת ״שבת וינפש״. הבריאה נגמרה. והכותב בקובץ שנגמר, כאומר שעדיין לא נגמר. העושה מלאכה בשבת מעיד שעדיין העולם חסר, והשובת מעיד ״ויכלו השמים והארץ״.

״כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש״

(שמות לא, יז)

עדות

המנוחה עדות היא. אין אתה נח מן העולם, אלא מעיד שהוא שלם.

סדר הפת	○○○○○○○○○○○	11
מלאכות הצמר	○○○○○○○○○○○○○	13
העור והכתב	○○○○○○○○○	9
הבנין	○○	2
האש	○○	2
גמר מלאכה	○	1
הוצאה	○	1

39 מלאכות · כנגד מלאכת המשכן

ציור ח׳ · ל״ט פקודות כתיבה

סימן ג׳ המערה · שתים עשרה שנה, ועוד אחת

רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו ברחו מפני הרומאים ונחבאו במערה שתים עשרה שנה. חרוב ומעין, ותורה מבוקר עד ערב. וכשיצאו וראו בני אדם חורשים וזורעים, אמרו: ״מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה!״ וכל מקום שנתנו עיניהם בו נשרף מיד (שבת לג ע״ב).

יצתה בת קול ואמרה להם: ״להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם!״ חזרו והלכו, ישבו שנים עשר חודש, כמשפט רשעים בגיהנם. ורק אז, כשיצאו בפעם השניה, הבינו.

״בהדי פניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות... חד כנגד זכור וחד כנגד שמור. אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל. יתיב דעתייהו״

(שבת לג ע״ב)

זקן פשוט, שני בדי הדס, ערב שבת. זה מה שיישב את דעתו של מי שלמד תורה שלש עשרה שנה במערה. ראה שהעולם הגשמי, האדמה והריח וההדס, יכולים לעלות. שאין צריך לשרוף את העולם כדי להתקדש, אלא להעלותו.

השנה השניה

השנה הראשונה במערה לימדה אותו לברוח מן העולם, והשנה השניה לימדה אותו להעלותו.

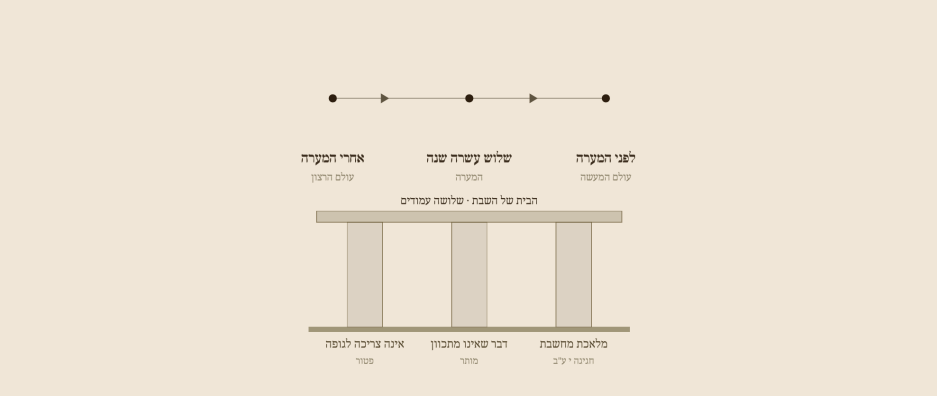

ציור ט׳ · שתים עשרה שנה, ועוד אחת

סימן ד׳ מלאכת מחשבת

״מלאכת מחשבת אסרה תורה״

(חגיגה י ע״ב · בבא קמא כו ע״ב)

שש תיבות, ועליהן עומדת השבת כולה. לא אסרה תורה כל פעולה, אלא מלאכה שיש בה מחשבה. מלאכה הנעשית בכוונה, כדרך שבני אדם עושים אותה, ולשם תכליתה.

וכל ״מתכנת״ *(כותב תוכנות)* יודע זאת: שורה שנכתבה בטעות, או שהודבקה שלא במתכוון, אינה ״התוכנה״. התוכנה היא מה שנתכוון המתכנת לבנות. וכן בשבת: אין התורה דנה את תנועת הידים, אלא את המחשבה המניעה אותן.

ומכאן נפתחת הדרך אל רבי שמעון. אם המחשבה היא העיקר, הרי השבת איננה עולם של מעשים בלבד, אלא עולם של רצון.

היסוד

בחול שואלים מה עשית, ובשבת שואלים מה חשבת.

סימן ה׳ דבר שאינו מתכוון, ופסיק רישיה

א דם גורר ספסל בחצר, ובתוך כך נעשה חריץ בקרקע. האם ״חרש״? רבי יהודה אומר: אסור. רבי שמעון אומר: דבר שאינו מתכוון מותר, שלא רצה לחרוש, אלא להזיז ספסל.

אבל יש גבול. כשהתוצאה ודאית, אינו יכול לומר ״לא נתכוונתי״. וזה שקראו לו בגמרא ״פסיק רישיה ולא ימות?״ — החותך ראש תרנגולת ואומר שלא רצה שתמות. ובזה אף רבי שמעון מודה שאסור.

המושג	ענינו	בלשון המערכות
מלאכת מחשבת	אין נחשבת מלאכה אלא פעולה מכוונת	פקודה שהמשתמש הפעיל בפועל
דבר שאינו מתכוון	התוצאה אינה רצויה ואינה ודאית, ומותר לרבי שמעון	תוצאת לוואי אפשרית
פסיק רישיה	התוצאה ודאית, ואסור לדברי הכל	תוצאת לוואי ודאית, והיא חלק מן הפקודה
מלאכה שאינה צריכה לגופה	עושה את המלאכה, אבל לא לתכליתה	פקודה שהופעלה לדבר אחר ממה שנועדה לו

ורוב הראשונים פסקו כרבי שמעון בדבר שאינו מתכוון, וכל ההלכה נבנתה על יסודו: **הרצון מכריע**.

הלקח

בשבת אחראי אדם על מה שהוא רוצה, ועל מה שוודאי יבוא.

סימן ו׳ מלאכה שאינה צריכה לגופה

ה חופר גומא בשבת, ואינו צריך אלא לעפרה. עשה את המעשה, ולא לתכלית שהמלאכה עשויה לה. רבי שמעון אומר: פטור. רבי יהודה אומר: חייב.

השיטה	הדין	הטעם
רבי יהודה	חייב	המעשה נעשה, ומלאכה היא מלאכה
רבי שמעון	פטור	המלאכה נמדדת בתכליתה, לא במעשה לבדו
התוספות ורוב הראשונים	כרבי שמעון	מלאכת מחשבת צריכה אף את התכלית
הרמב״ם · הלכות שבת א, ז	כרבי יהודה	די שנתכוון למעשה
האחרונים	פטור מן התורה, ואסור מדרבנן	הסייג נשמר, ויסודו של רבי שמעון במקומו עומד

וראה עד היכן הדברים מגיעים: אף הרמב״ם החולק מודה שהמחשבה מכרעת, ואין המחלוקת אלא באיזו מחשבה. לרבי שמעון שואלת השבת לא רק ״האם רצית לעשות?״, אלא ״לשם מה רצית?״. אין זה עוד עולם של מעשים, אלא עולם של תכלית.

הלמה

רבי שמעון שואל לא רק מה עשית, ולא רק מה רצית, אלא לשם מה.

סימן ז׳ שעון שבת

בכל בית ישראל יש כלי קטן האומר הכל: שעון השבת. מכוונים אותו בערב שבת, והוא מדליק ומכבה את האורות מאליו כל השבת כולה, ואיש לא נגע בדבר.

ובמערכות המחשב קוראים לזה ״משימה מתוזמנת״: קובעים אותה מראש, והיא פועלת מעצמה. וזה ממש ״כאילו כל מלאכתך עשויה״. כל מה שהיה צריך להכריע, הוכרע בערב שבת, ובשבת אינו אלא נהנה.

ויש כאן לימוד נפלא. ערב שבת הוא זמן הכנה, ושבת זמן הפעלה. ״מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת״ (עבודה זרה ג ע״א). המכין יפה בערב שבת, נכנס לשבת בן חורין. ומי שלא הכין, ימצא את עצמו כל השבת ״מתקן את ההגדרות״ במחשבתו.

הערה: בשימוש בשעון שבת ובכלים המתוזמנים יש הלכות מפורטות, וישאל מורה הוראה.

ערב שבת

אין ערב שבת הכנה לשבת בלבד, אלא כתיבת התוכנה שתפעל בה.

סימן ח׳ רבי שמעון קנה את השבת

מלבית ישן ומפואר העומד למכירה, והכל מכירים אותו. הכתלים עבים והחדרים גדולים, אבל מי שדר בו עד עתה השתמש בו כמחסן בלבד: רשימה ארוכה של דברים שאסור להזיזם.

בא קונה חדש. אינו סותר כותל אחד, ואינו משנה חדר אחד, אלא מדליק את האור, ופתאום רואים הכל שהוא היכל. וזה מה שעשה רבי שמעון בשבת. ההלכות נשארו, ול״ט המלאכות נשארו, אבל שינה את המניע אותן: **המעשה נעשה רצון**.

ובלשון אנשי המסחר: אין זו בנייה חדשה, אלא רכישה. קונים חברה קיימת, משאירים את המוצר, וכותבים מחדש את המנוע שבתוכה. ולכן רבי שמעון הוא גם בעל הזוהר: מי שקנה את השבת מבחוץ, פתח את סודה מבפנים.

הקנין

לא שינה רבי שמעון את השבת, אלא הדליק את אורה.

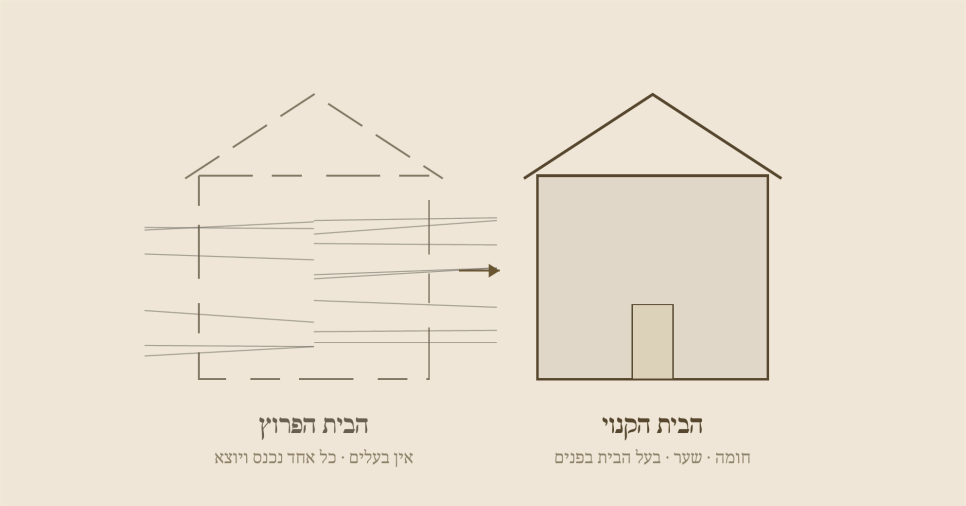

ציור י׳ · הבית שנקנה

סימן ט׳ בטל רצונך

״עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך״

(משנה, אבות ב, ד)

כל השבוע אתה מכריע: מה לקנות, מה לבנות, למי להשיב. אתה ״מנהל המערכת״. ובשבת אתה מוסר את ההגה. לא מפני שאין לך רצון, אלא מפני שאתה מבין שיש רצון עליון, והוא כבר סידר את הכל.

וכאן יסוד השבת: **בטל רצונך**. לא ״עשה מה שלבך חפץ ביום החופש״, אלא להפך: אמור לי מה לעשות. אכול, שמצוה היא. ישן, ששינה בשבת תענוג. דבר, שכבוד שבת הוא. הרצון הפרטי מתבטל, ומה שבא תחתיו גדול ממנו לאין ערוך.

וזה המחבר את השער הזה עם שער העלייה ושער המלכה. אין סוף המצמצם את עצמו, השבינה המתרחבת, ואדם המבטל את רצונו. כל צד מפנה מקום, ונעשים אחד.

הפלא

המבטל רצונו בשבת, זוכה לרצון העליון.

סימן י׳ עולם הרצון

ב ספר ״עולם האצילות״ ראינו שארבעה עולמות הם, זה למעלה מזה: עשיה, עולם המעשה. יצירה, עולם הרגש. בריאה, עולם המחשבה. ולמעלה מכולם אצילות, העולם העליון, עולם הרצון, שאין בו עדיין ״אני״ נפרד, אלא רצון אחד.

ששת ימי המעשה דרים בעשיה. שם עובדים, בונים ומתקנים. והשבת, לדברי האר״י ז״ל, מעלה את כל העולמות מדרגה אחר מדרגה, עד שבמנחה של שבת עולה הכל למקום שאין בו מעשה כלל, אלא רצון בלבד.

ומכאן טעמו של רבי שמעון. אם השבת היא עלייה לעולם הרצון, ודאי שהלכתה נמדדת ברצון. החושב עדיין במעשים, לא עלה. והחושב ברצון, כבר נמצא שם.

העלייה

מעשה, רגש, מחשבה, רצון. השבת עולה בכולם, עד הרצון.

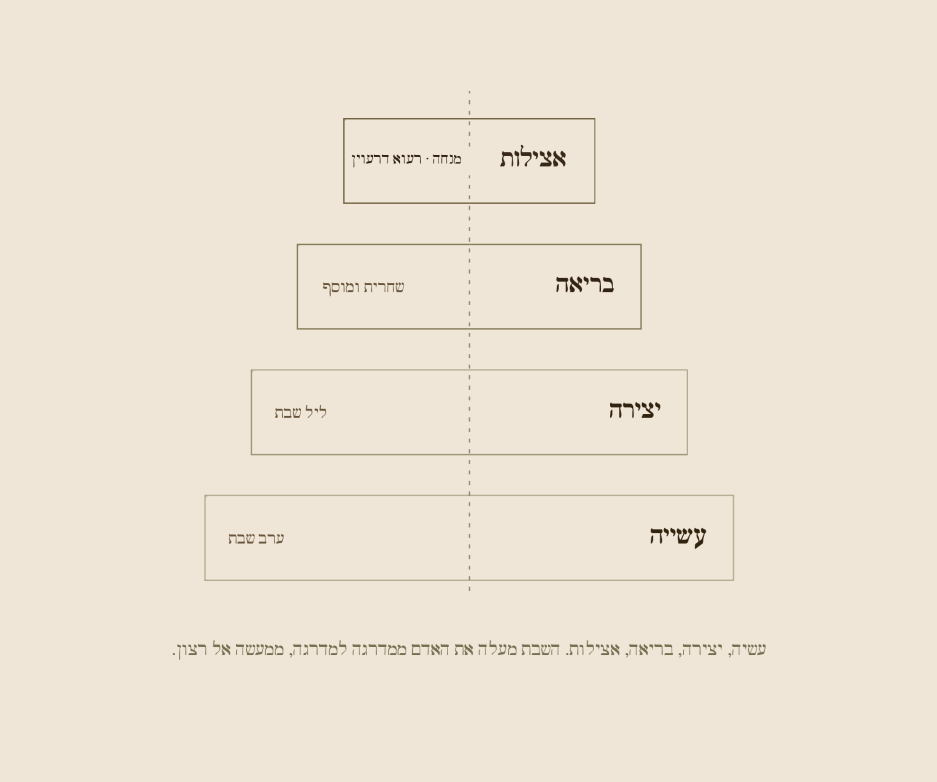

עשיה, יצירה, בריאה, אצילות. השבת מעלה את האדם ממדרגה למדרגה, ממעשה אל רצון.

ציור י״א · ארבעה עולמות · עולם הרצון

סימן י״א רעוא דרעוין

ש שעה אחת בשבוע שהזוהר קורא לה ״רעוא דרעוין״, רצון כל הרצונות. היא שעת מנחה של שבת. החמה נוטה לשקוע, השבת עומדת לצאת, ודווקא אז נפתח הרצון העליון שבכולם.

״ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון, אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך״

(תהלים סט, יד · נאמר במנחה של שבת)

ובלשון המערכות, זוהי ״הרשאת שורש״. רוב השבוע יש לך הרשאה של משתמש פשוט: רשאי לבקש, ואינך מגיע לכל מקום. ובמנחה של שבת נפתחת ההרשאה העמוקה שבכולן. ולכן דווקא אז הכניסו את הפסוק ״עת רצון״, ולא במקרה.

ועוד מוסיף הזוהר שבשעה זו נסתלק משה רבינו ע״ה, ולכן יש בה גם געגוע. ההרשאה העליונה נפתחת דווקא כשאנו מרגישים שהשבת עומדת לצאת. ועוד נשוב לזה בשער העלייה.

עת רצון

מנחה של שבת: השעה שהרצון העליון פתוח בה לגמרי.

סימן י״ב וקראת לשבת עונג

״אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי, וקראת לשבת ענג... אז תתענג על ה׳״

(ישעיה נח, יג–יד)

שים לב לסדר: תחילה ״עשות חפציך״ — ביטול הרצון הפרטי, ורק אחר כך ״וקראת לשבת ענג״. אין העונג בא במקום הביטול, אלא יוצא ממנו.

ובספר יצירה: ״אין בטובה למעלה מענג, ואין ברעה למטה מנגע״. אותן שלש אותיות: ענ״ג בסדר אחד הוא הפסגה, ונג״ע בסדר ההפוך הוא התהום. ומה ההבדל? היכן עומדת העי״ן. ועי״ן היא גם מעין, מקור. כשהמקור בראש — עונג, וכשהוא בסוף — נגע.

ובלשון בני דורנו, זו ״חווית המשתמש״. המערכת היא אותה מערכת, אבל אם בנויה היא סביב המקור — תענוג, ואם סביב האדם — יגיעה.

הסדר

תחילה מבטלים את החפצים, ואחר כך נולד העונג.

סימן י״ג עדן · נהר · גן · שלש הסעודות

רינו בשער הבית: ״ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן״. ועתה נראה שפסוק זה הוא באמת סדר השבת כולה. שלש הסעודות הן שלש מדרגות הזרימה: מן הגן, דרך הנהר, עד עדן.

בליל שבת אנו בגן: השולחן, הנרות, הקידוש. זו ״חקל תפוחין קדישין״. בבוקר עולים אל הנהר, אל הזרימה עצמה: ״עתיקא קדישא״. ובסעודה שלישית, ״סעודתא דזעיר אנפין״, בשעת רעוא דרעוין, כשהעלייה מגיעה לפסגתה, באים אל המקור.

ונמצא שעונג השבת אינו דבר אחד, אלא מסע: מן הגן אל המקור, וכל סעודה היא תחנה בדרך.

ולמה לאכול כלל? מי שמחובר אל הבינה העליונה, מה לו ללחם ולדגים? אלא שהשבת לוקחת את הגשמי ומעלה אותו. אין אנו אוכלים לעצמנו, אלא מבטלים את רצוננו, ועל ידי הסעודה מקבלים בינה. והאוכל כך, מעלה עמו את העולם כולו.

המסע

סעודה ראשונה בגן, שניה בנהר, שלישית בעדן.

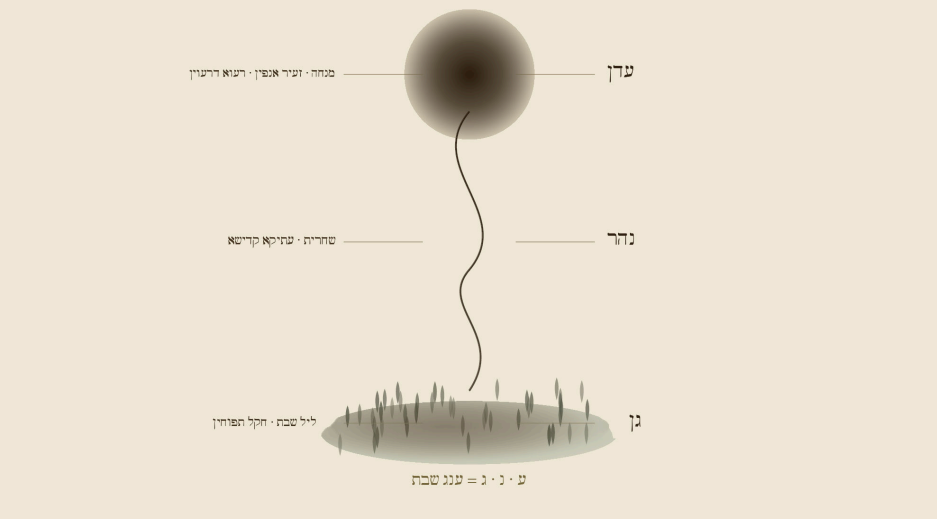

ציור י״ב · עדן · נהר · גן

סימן י״ד שלש הסעודות · כל השיטות

המקור	ליל שבת	שחרית	סעודה שלישית
הגמרא · שבת קיז ע״ב	״היום״ הראשון	״היום״ השני	״היום״ השלישי
הזוהר · יתרו	חקל תפוחין קדישין	עתיקא קדישא	זעיר אנפין
האר״י · זמירות השבת	אזמר בשבחין	אסדר לסעודתא	בני היכלא
משל הנהר	הגן	הנהר	עדן
מגלה עמוקות	אברהם	יצחק	יעקב
ענ״ג	ג׳ · גן	נ׳ · נהר	ע׳ · עדן

שלש סעודות, שלשה אבות, שלש אותיות של ענ״ג. ומוסיף המגלה עמוקות שהסעודות כנגד שלשת האבות, והמוסף כנגד יוסף. ובאופן ל״ד מוצא הוא בלחם משנה של שלש הסעודות רמז לשם הקדוש.

הכלל

כל סעודה מדרגה, ושלשתן יחד עלייה אחת.

סימן ט״ו שותף במעשה בראשית

״כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכלו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב״ה במעשה בראשית״

(שבת קיט ע״ב)

״יכלו״ נאמר בעמידה בתפילה, וחוזר ונאמר בקידוש. ולמה בעמידה? לפי שאמירת ״ויכלו״ עדות היא, ועדות בעמידה. עומדים ומעידים שהקב״ה ברא את העולם.

ובלשון בני דורנו, זו ״חתימה דיגיטלית״. מסמך שאין עליו חתימה יכול להיות כל דבר, ומסמך חתום — מחייב. בכל שבת, כשיהודי אומר ״ויכלו״, חותם הוא את שמו על הבריאה, והחותם נעשה שותף.

ושים לב: לא שותף שבנה, אלא שותף שהעיד. הקב״ה עשה את כל המלאכה, ואנו אומרים רק ״נגמר״. וזו השבת: כל מלאכתך עשויה, ואתה רק מעיד עליה.

החתימה

כל קידוש וקידוש — חתימה על הבריאה.

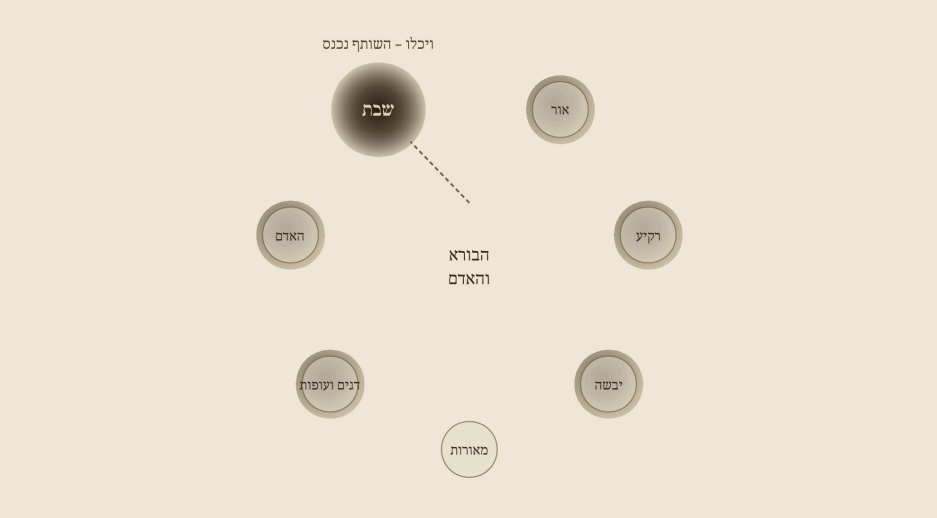

ציור י״ג · שותפים במעשה בראשית

השער בדבר אחד

אין השבת רשימה של מעשים, אלא עולם של רצון. לא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת, ורבי שמעון בנה על זה את השבת כולה: הרצון והתכלית הם המכריעים.

ולכן המבטל רצונו עולה לעולם הרצון. ושם, ברעוא דרעוין, נולד העונג: עדן, נהר, גן. ואף המאכל עולה, שאין אנו אוכלים לעצמנו.

"אז תתענג על ה', והרכבתיך על במתי ארץ"

(ישעיה נח, יד)

בשבת אין עושים, אלא רוצים. והמבטל את רצונו — זוכה לרצון כל הרצונות.

שער שלישי

שער העלייה

מצב שבת · כאן ולא כאן · כגוונא · נשמה יתירה · זכור

בשבת עולים, ועולים, ועולים, עד עולם האצילות. הגוף נשאר אצל השולחן, והנשמה למעלה. ושער זה הוא לב הספר: מהו ״מצב שבת״, כיצד נעשים שש הקצוות אחד, מפני מה כל מה שעושים בשבת הוא שבת, וכיצד יורדים במוצאי שבת בלא שכחה.

״כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד״

(זוהר, תרומה, ח״ב קלה ע״א)

קודם שנתחיל · אתה כאן, ואינך כאן

יש בני אדם המרגישים בכל שבת כמי שנפל לעולם אחר. כאילו כל השבוע הם חיים בתוך מחזה, ופתאום, בהדלקת הנרות, נפתחת דלת ונגלה העולם האמיתי. ובמוצאי שבת אינם רוצים שילך, ומחפשים אחריו: שבת, היכן את?

ואין זו הרגשה של דמיון, אלא תיאור מדויק של מה שאמרו המקובלים שנעשה באמת. לדברי האר״י ז״ל, בשבת עולים כל העולמות מדרגה אחר מדרגה, והשומר שבת עולה עמהם. הגוף נשאר אצל השולחן, והנשמה בעולם האצילות. **כאן, ולא כאן.**

ויש סיפורי בדיון על אדם שנחלק לשנים: אחד חי בעולם אחד, ואחד עובד בעולם אחר, ואין אחד מהם זוכר את חברו. והשבת היא ההפך הגמור. אותו האדם עולה ויורד, ואינו שוכח. ומצותה הראשונה של שבת היא ״זכור״.

ומכאן כל הנהגתנו. אם באמת אתה למעלה, הבגדים בגדים של שם, המאכל מאכל של שם, והדיבור דיבור של שם. הכל שבת. ובשער הזה נבין כיצד הדבר פועל — כגוונא, הזיווג, הנשמה היתירה — ונלמד לרדת בלא לאבד דבר.

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

מצב שבת ***(SABBATH MODE)*** — כפתור בתנור ובמקרר, שבו הכלי ממשיך לפעול, אבל בסדר אחר לגמרי. אותו האדם, ומצב אחר.

מצב כפול ***(SUPERPOSITION)*** — בעולם הקוונטים יכול חלקיק להיות בשני מצבים כאחד. ובשבת: כאן, ולא כאן.

שזירה ***(ENTANGLEMENT)*** — שני חלקיקים קשורים זה בזה, ומה שנעשה באחד משפיע מיד על חברו. ״אחד לקבל אחד״: עולם העליון כנגד עולם התחתון.

לכידות ***(COHERENCE)*** — מחשב קוונטים אינו פועל אלא כשהוא מוגן מכל רעש, וכל נגיעה מבחוץ ״ממוטטת״ את המצב. וכן בשבת: כל מלאכה רעש היא, המורידה אותך למטה.

מעלית ***(ELEVATOR)*** — הדלקת הנרות וקבלת שבת הן המעלית העולה, וההבדלה היא המעלית היורדת.

שדרוג זמני ***(PREMIUM)*** — הנשמה היתירה. כח נוסף הניתן בערב שבת וניטל במוצאי שבת.

זמן חסד ***(GRACE PERIOD)*** — תוספת שבת. מוסיפין מחול על הקודש, בכניסה וביציאה.

תור סנכרון ***(SYNC QUEUE)*** — תפלות החול שנאספו כל השבוע עולות בשבת בבת אחת.

שמירת מצב ***(SAVE STATE)*** — הבשמים שבהבדלה. דבר מן העליונים נשאר עמך למטה.

כיבוי בנחת ***(GRACEFUL SHUTDOWN)*** — מלוה מלכה. אין מכבים מחשב בעקירת התקע, אלא מלוים את המלכה.

סימן א׳ מהו ״מצב שבת״

בתנורים ובמקררים רבים יש כפתור הנקרא ״מצב שבת״. אין הכלי כבה, אלא ממשיך לפעול, ועובר לסדר אחר לגמרי: הנורה אינה נדלקת בפתיחת הדלת, הצפצופים שותקים, ואינו נענה לכל נגיעה.

וזו הגדרה נפלאה ומדויקת של אדם בשבת. אינו פוסק מלחיות: אוכל, הולך, מדבר וישן. אבל כל אלה פועלים בסדר אחר. אין הילוכו כהילוך של חול, ואין דיבורו כדיבור של חול, ואין מאכלו כמאכל של חול.

> **״וכבדתו — שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול... מעשות דרכיך — שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול... ודבר דבר — שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול״**
>
> (שבת קיג ע״א–ע״ב)

עוברת הגמרא על כל מערכת ומערכת: הלבוש, ההילוך, הדיבור, וכל אחת עוברת ל״מצב שבת״. לא מפני שאסור, אלא מפני שאתה במקום אחר. אין אדם מהלך בהיכל המלך כדרך שהוא מהלך ברחוב.

מצב שבת

אותו האדם, אותו הגוף, אותו הבית — וסדר אחר לגמרי.

סימן ב׳ כל העולמות עולים

מ למד האר״י הקדוש בשער הכוונות ובפרי עץ חיים, שבשבת עולים כל העולמות. ולא האדם בלבד, אלא הכל: עשיה, יצירה, בריאה, ואף האצילות עצמה עולה למעלה ממקומה.

ואין העלייה הזאת בבת אחת. מתחילה היא בערב שבת אחר חצות, נמשכת בקבלת שבת ובתפילת ערבית, חוזרת ועולה בשחרית ובמוסף, ומגיעה לפסגתה במנחה של שבת, ברעוא דרעוין. שלש עליות, כנגד שלש הסעודות.

ומשל למעלית של זכוכית בבנין גבוה. בכל קומה וקומה נראית העיר אחרת: בקומה הראשונה רואים רחוב, בעשירית שכונה, בחמשים העיר כולה, ומן הקומה העליונה רואים את הים. אותה העיר, והמראה השתנה, לפי שאתה במקום אחר.

ולכן תפלות השבת שונות מתפלות החול, ואין בהן בקשות. מי שנמצא למעלה אינו מבקש, אלא מודה, מעיד, ומשורר.

העלייה

בשבת אין נחים בלבד, אלא עולים, קומה אחר קומה, עד האצילות.

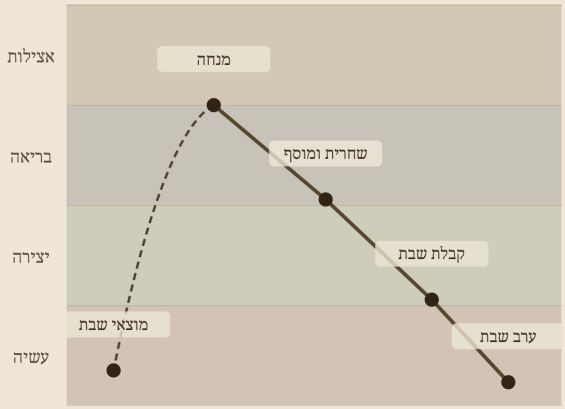

עולים · עולים · עולים · ויורדים בלי לשכוח

ציור י״ד · שלש עליות השבת

סימן ג׳ הגוף כאן, והנשמה שם

בעולם הקוונטים יש דבר הנשמע כדברי קבלה: ״מצב כפול״. חלקיק יכול להיות בשני מצבים באחד. אינו ״כאן או שם״, אלא כאן וגם שם, עד הרגע שבא דבר מבחוץ ומודד אותו.

וזה ממש האדם בשבת. הגוף יושב אצל השולחן בבית, והנשמה בעולם האצילות. לא חציו כאן וחציו שם, אלא כולו כאן, וכולו שם.

ועוד גילו החוקרים: מחשב הקוונטים אינו פועל אלא כשהוא מבודד. מקררים אותו כמעט עד הקור המוחלט, ועוטפים אותו מפני כחות המגנט והרעש. וכל נגיעה קלה מבחוץ ״ממוטטת״ את המצב הכפול, והחלקיק נופל חזרה למצב פשוט. וזה נקרא ״איבוד הלכידות״.

ועתה תבין מפני מה מלאכה בשבת אינה ״עוד מעשה אחד״, אלא מדידה היא. רעש מבחוץ הממוטט את המצב. ברגע שאתה כותב, בונה או מבעיר, נופל אתה מלמעלה למטה. והשומר שבת שומר את הבידוד, ועומד בשני העולמות.

הבידוד

השבת היא החדר הסגור, שבו יכול אדם להיות בשני עולמות כאחד.

סימן ד׳ המעלית · ״זכור״ · עולים בלא שכחה

יש סיפורים על אדם הנכנס למעלית, והיא חוצה אותו לשנים: אחד חי למעלה ואחד חי למטה, ואין אחד מהם יודע את חברו. ומבהילים הם הסיפורים האלה, לפי שמתארים אדם שאיבד את עצמו.

והשבת היא מעלית הפועלת להפך. אינה חוצה, אלא מאחדת. אותו האדם עולה בהדלקת הנרות, אותו האדם יורד בהבדלה, ומה שראה למעלה נושא הוא עמו למטה.

״זכור את יום השבת לקדשו״

(שמות כ, ח)

ושים לבך כיצד פותחת התורה את מצות שבת: לא ״שבות״, ולא ״נוח״, אלא **זכור**. המצוה כולה מתחילה בזכירה. וכבר ראינו כיצד מפרש הרמב״ן: לזכור את השבת בכל יום מימות השבוע, ״יום ראשון בשבת, יום שני בשבת״. הזכירה היא החוט המקשר את הקומה העליונה אל התחתונה.

ולכן מי שהיה באמת בשבת, אינו חוזר ביום ראשון אדם אחר. הולך למלאכתו, משיב בטלפון, חותם על שטרות — וזוכר. דבר מה בו נשאר שם.

ההפך

לא אדם חצוי ששוכח, אלא אדם אחד, שעולה, ויורד, וזוכר.

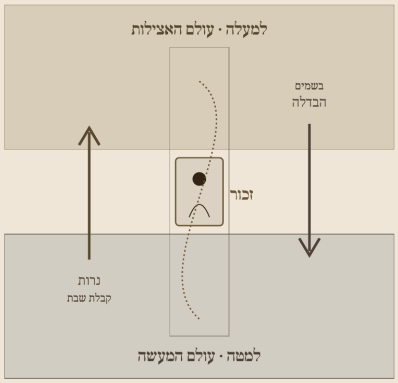

ציור ט״ו · מעלית השבת

סימן ה׳ כגוונא · שש נעשים אחד

״כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, למהוי עמהון לעילא, חד לקבל חד״

(זוהר, תרומה, ח״ב קלה ע״א · נאמר בליל שבת)

ה המאמר שאנו אומרים בליל שבת קודם ״ברכו״, ובו גנוז הסוד כולו. ״כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד״ — מי הם ״אינון״? שש המדות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ששת הימים, שש קצוות העולם. כל השבוע נפרדים הם, וכל אחד פועל לעצמו.

ובשבת מתייחדים כולם ״באחד״. ו״אוף הכי איהי אתייחדת לתתא״ — השכינה, המלכות, השבת, מתייחדת למטה באותו הסוד. ואז: ״חד לקבל חד״, אחד כנגד אחד, עולם העליון כנגד עולם התחתון.

ומשל למנגנון של שעון גדול. מאות חלקים עולים ויורדים, סובבים, נכנסים ויוצאים, כל אחד בקצבו. ופתאום, ברגע אחד, נכנסים כולם למקומם, והמכונה כולה נעשית רצועה אחת חלקה. העיר שלמעלה מותאמת אל העיר שלמטה, כמפה הנשקפת כנגד דמותה.

״רזא דשבת, איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד, למשרי עלה רזא דאחד״

(זוהר, תרומה)

כגוונא

כל השבוע החלקים נעים כל אחד לעצמו, ובשבת נכנסים זה בזה ונעשים אחד, כנגד האחד שלמעלה.

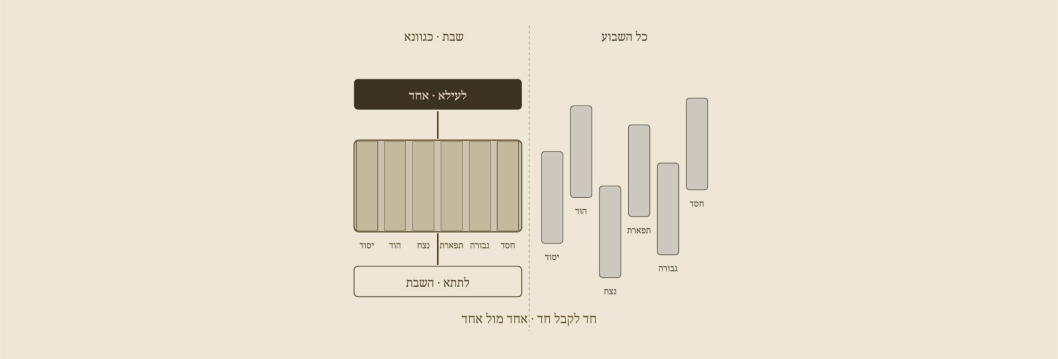

ציור ט״ז · כגוונא · כיצד הדבר פועל

סימן ו׳ הזיווג · כיצד נפגש אין סוף עם כלי

זאת השאלה הגדולה שבכולן: היאך אפשר? הקב״ה אין סוף, והשכינה, המלכות, מוגבלת, אחרונה שבספירות, הכלי הקטן שבכולם. היאך יתייחד אין סוף עם דבר שיש לו גבול? היאך ייכנס אור שאין לו שיעור בתוך כלי?

והתשובה היא סוד השבת, וסוד כל זיווג: כל צד מוותר על דבר. האור מצמצם את עצמו ויורד ממקומו, כדי שיוכל הכלי להכילו. והכלי מתרחב ועולה ממקומו, כדי שיהיה ראוי לאור. אין אחד מהם נשאר במקום שהתחיל, ונפגשים באמצע.

ובלשון המקובלים: כל השבוע עומדת המלכות ״אחור באחור״, ובשבת עולה ונעשית ״פנים בפנים״. ואין זו עליית צד אחד, אלא תנועה של שניהם.

וזה גם הלימוד לבית. כל זוג המבקשים להיות אחד צריכים לעשות כן: כל אחד מוותר, וכל אחד עושה דבר עליון וגדול ממנו. ולכן קבעו חז״ל ״עונת תלמידי חכמים מערב שבת לערב שבת״ (כתובות סב ע״ב). הזיווג שלמטה ״בגוונא״ הזיווג שלמעלה.

הסוד

האין סוף מצמצם, והכלי מתרחב. כל צד מוותר, ונעשים אחד. וזה סוד השבת, וסוד הבית.

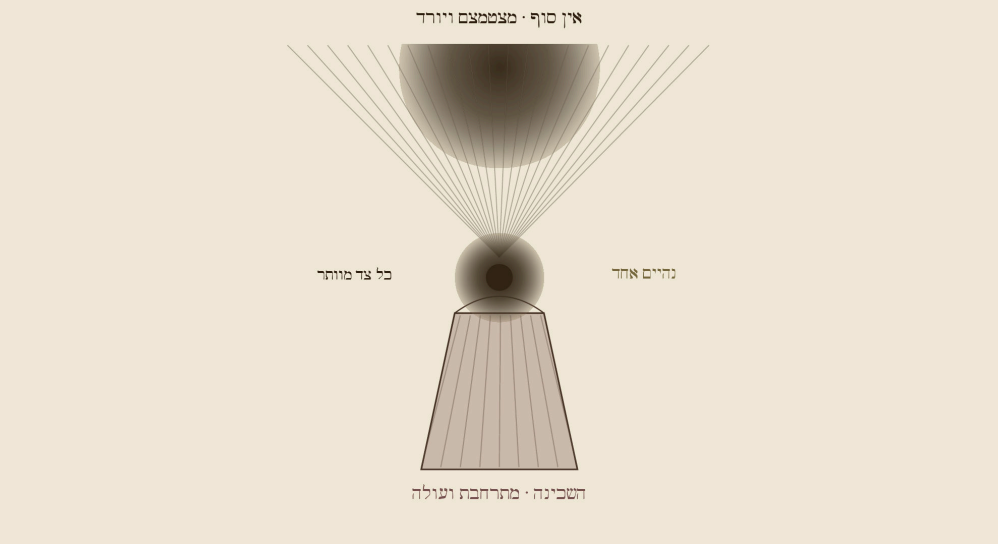

ציור י״ז · כל צד מוותר

סימן ז׳ הנשמה היתירה

״נשמה יתירה ניתנה בו באדם בערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה ממנו״

(ביצה טז ע״א · ריש לקיש)

ו פירש רש״י שם: ״רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח״. אין זו עוד נשמה כמו עוד אדם, אלא עוד רוחב, עוד מקום. הלב נעשה גדול יותר.

ובלשון בני דורנו, זהו ״שדרוג זמני״. כל השבוע אתה פועל בזכרון רגיל ובמעבד רגיל, ובערב שבת אתה מקבל רשיון מעולה: יותר זכרון, יותר מהירות, יותר יכולת לקלוט. ופתאום דברים שנראו מסובכים בחול נעשים פשוטים. מבין יותר, אוהב יותר, שמח יותר.

ובמוצאי שבת הרשיון ניטל, ולכן יש הרגשה של חסרון. מי שאינו מרגיש אותה, כנראה לא השתמש ברשיון. ומי שמרגיש, יודע שהיה לו דבר מה.

רוחב הלב

אין הנשמה היתירה נשמה אחרת, אלא עוד מקום בלב.

סימן ח׳ הקשר אל הבינה ואל הדעת

ו מפני מה דווקא ״נשמה״? לפי שעל פי הקבלה חמש מדרגות יש לאדם: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. והנשמה כנגד הבינה, אמא עילאה. הנפש כנגד המלכות, הרוח כנגד שש המדות, והנשמה כנגד הבינה.

כלומר: בשבת נפתח לאדם קשר ישר אל הבינה. בחול אתה מבין על ידי רגש ומעשה, ובשבת אתה מתחבר אל המקום שממנו נובעת ההבנה עצמה. ולכן נאמר בשבת ״לדעת כי אני ה׳ מקדשכם״. הדעת היא הקשר שבין הבינה והמדות, והשבת היא היום שבו הקשר הזה פתוח.

ובספר ״עולם האצילות״ ראינו: הבינה היא ״עלמא דחירו״, עולם החירות. משם יציאת מצרים, ומשם חמשים שערים. והשבת היא טעם מאותו עולם: לא עבד של המעשה, אלא בן חורין של הרצון.

והחפץ להתקשר אל הבינה, אל הדעת ואל התורה, אינו צריך אלא לדעת שבשבת הצינור פתוח. מה שלומדים בשעה בחול, נכנס ברגע בשבת.

הצינור

נפש מן המלכות, רוח מן המדות, ובשבת — נשמה מן הבינה.

סימן ט׳ · הנעגוע · שבת, היכן את?

״ידיד נפש אב הרחמן... נפשי חולת אהבתך״

(ידיד נפש · רבי אלעזר אזכרי)

ר׳ חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא, אמר: ״בואו ונצא לקראת שבת המלכה״. רבי ינאי לביש מאניה, ואמר: ״בואי כלה, בואי כלה״ (שבת קיט ע״א). אין אלו בני אדם הממתינים ליום חופש, אלא בני אדם המתגעגעים.

וזה סימן של אמת. מי שמחכה לשבת כדי לנוח בלבד, אינו מתגעגע אליה ביום שלישי. ומי שהיה בה למעלה, מבקש אותה כל השבוע, כמי ששב מבית אביו ומצפה לחזור. שמאי הזקן, מצא בהמה נאה באחד בשבת, אמר: ״זו לשבת״ (ביצה טז ע״א). לא קנה לשבת, אלא חי לשבת.

ולכן השאלה ״שבת, היכן את?״ אינה חולשה, אלא חוט ה״זכור״ המושך מלמטה. ובכל יום מימות השבוע אנו אומרים בשיר של יום ״היום יום ראשון בשבת״, ומזכירים לעצמנו שלא הלכה, אלא ממתינה.

הגעגוע

המתגעגע לשבת ביום שלישי, סימן שהיה בה באמת.

סימן י׳ · ״גר אנכי בארץ״

״גר אנכי בארץ, אל תסתר ממני מצותיך״

(תהלים קיט, יט)

לפעמים, בבוקר יום ראשון, יש הרגשה מוזרה: כאילו נפלת לעולם הזה בטעות. כאילו ביתך האמיתי שם, בשבת, וכאן אינך אלא אורח. ודוד המלך אמר זאת בפירוש: ״גר אנכי בארץ״.

אבל צריך להיזהר. אין העולם הזה טעות. ״לא תהו בראה, לשבת יצרה״ (ישעיה מה, יח). ראה את התיבה: ״לשבת״, לישיבה ולדירה, והיא נכתבת כ״לשבת״ — ליום השבת. העולם נברא כדי שישבו בו, כדי שיהיה בו בית. ויש לקרות בזה רמז: העולם נברא כדי להכניס לתוכו את השבת.

כלומר: אין שליחותך כאן גלות מן השבת, אלא הורדת השבת. היורד ביום ראשון וזוכר — שליח הוא. נוטל מה שראה שם, ובונה ממנו בית כאן. וכשתיגמר העבודה הזאת, יהיה ״יום שכולו שבת״.

השליחות

לא נפלת לכאן בטעות. ירדת להוריד את השבת.

סימן י״א · הכל שבת · למה הבגדים, ולמה המאכל

א ם בשבת אתה למעלה באמת, הכל משתנה. לא מפני שיש כלל, אלא מפני המקום שאתה בו. המוזמן להיכל המלך, לובש בגדי היכל. היושב על שולחן המלך, אוכל מאכל מלכים. והעומד לפני המלכה, מדבר בלשון מלכות.

המערכת	בחול	בשבת	המקור
הלבוש	בגדי מלאכה	בגדים של מעלה	״שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול״ · שבת קיג ע״א
ההילוך	מהיר, לתכליתו	בנחת	״שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול״ · שם
הדיבור	עסקים ותכניות	דיבור שעולה	״שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול״ · שם קיג ע״ב
המחשבה	מה עוד צריך	כל מלאכתך עשויה	רש״י · שמות כ, ט
המאכל	דלק לגוף	חומר שעולה	״וקראת לשבת ענג״ · ישעיה נח
השינה	מנוחה	תענוג	״שינה בשבת תענוג״ · לשון העם

ואין בכל זה דבר של מראית עין, אלא שתהיה מתאים למקום שאתה בו. כמו שבמעלית של בנין משרדים מיישר אדם את עניבתו קודם שנפתחות הדלתות בקומת ההנהלה.

הכלל

היודע שהוא למעלה, נוהג כמי שהוא למעלה. הכל שבת.

סימן י״ב · הדיבור עולה

ו למה דווקא הדיבור? לפי שהדיבור הוא הקרוב שבכל הדברים אל הנשמה. ״ויהי האדם לנפש חיה״, ותרגם אונקלוס: ״לרוח ממללא״. הדיבור הוא המקום שבו הנשמה פוגשת את העולם.

והמגלה עמוקות (באופן כ״ח) מביא מן הזוהר: בשבת עולה הדיבור למעלה, שש מדרגות, עד כסא הכבוד. ולכן אסור לדבר בשבת דברי חול. לא מפני שהדברים רעים, אלא מפני שה״רמקול״ מחובר אל המגביר הגדול. מה שנאמר בשבת אינו נשאר בחדר.

ומשל לכנס גדול, שכל מה שאתה אומר בטלפון שלך מוצג על המסך הגדול. ודאי שהיית מדבר אחרת. וזו השבת: כל תיבה משודרת למעלה. ולכן זמירות השבת, דברי התורה, והשיחה הטובה סביב השולחן אינם קישוט, אלא הם השידור עצמו.

השידור

בשבת כל תיבה עולה. דבר כמי שמשדר אל כסא הכבוד.

סימן י״ג תפלות החול עולות בשבת

ה מגלה עמוקות (באופן כ״ז) מגלה דבר נפלא: התפלות שאדם מתפלל כל השבוע אינן עולות תמיד מיד, אלא ממתינות. ובשבת עולות כולן, והנשמה היתירה מעלה אותן עמה. ״עולת שבת בשבתו״.

ובלשון בני דורנו, זה ה״סנכרון״. כל השבוע אתה עובד בלא חיבור: כותב, מתפלל, מבקש, ומה שכתבת נשמר בתור. ובשבת, כשנפתח החיבור הישר, עולה התור כולו אל ״הענן״ בבת אחת.

ובאופן מ״ב, בשם ספר מעין החכמה: אליהו ורזיאל מעלים בשבת את התורה והמצוות של כל השבוע. כלומר, אין דבר שאובד. מה שעשית ביום שלישי, אף אם נראה שלא עלה, ממתין לשבת.

התור

אף תפילה אחת לא אבדה, אלא המתינה לשבת.

ציור י״ח · תור הסנכרון

סימן י״ד שני גני עדן · הרוח עולה אל הנשמה

בּ אופן נ״ז מביא המגלה עמוקות את הזוהר בפרשת תרומה: שני גני עדן הם. גן עדן התחתון, ששם עומדת רוחו של אדם, וגן עדן העליון, ששם עומדת הנשמה. ובכל שבת ושבת יוצאת הרוח מן הגן שלמטה ומתקשרת עם הנשמה בגן שלמעלה, ושתיהן עולות יחד לפני הקב״ה.

״והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, יבוא כל בשר להשתחות לפני״

(ישעיה סו, כג)

וזה ממש ״כאן ולא כאן״. יש חלק ממך הנשאר למטה, ויש חלק ממך שהוא תמיד למעלה. כל השבוע רחוקים הם זה מזה, ובשבת מתקשרים. ושתי המערכות של לחם הפנים, שש כנגד שש, הן שני הגנים, זה כנגד זה.

הקשר

בשבת נפגש החלק שלמטה עם החלק שלמעלה, ושניהם עולים יחד.

סימן ט״ו תוספת שבת · עשרים ושש שעות

הּ שבת נכנסת קודם שקיעת החמה ויוצאת אחר צאת הכוכבים. ״מוסיפין מחול על הקודש״ (יומא פא ע״ב). אין ממתינים לרגע האחרון, אלא נכנסים מוקדם ויוצאים מאוחר.

והמגלה עמוקות (באופן ל׳) מחשב: כשמוסיפים שעה לפני ושעה לאחר, השבת היא עשרים ושש שעות, כמנין שם הוי״ה. כלומר, אין התוספת זהירות בלבד, אלא היא העושה את השבת לשם השלם.

ובלשון המערכות, זהו ״זמן חסד״. המנוי מתחיל קודם זמנו ומסתיים אחר זמנו, כדי שלא יהיה אפילו רגע אחד של ניתוק. ופוסק השלחן ערוך: ״מאחרין להתפלל ערבית במוצאי שבת, כדי להוסיף מחול על הקודש״ (אורח חיים רצג, א). אין אנו רוצים שתצא. וזו הלכה.

עשרים ושש

שעה לפני, שעה לאחר: עשרים ושש שעות, השם השלם.

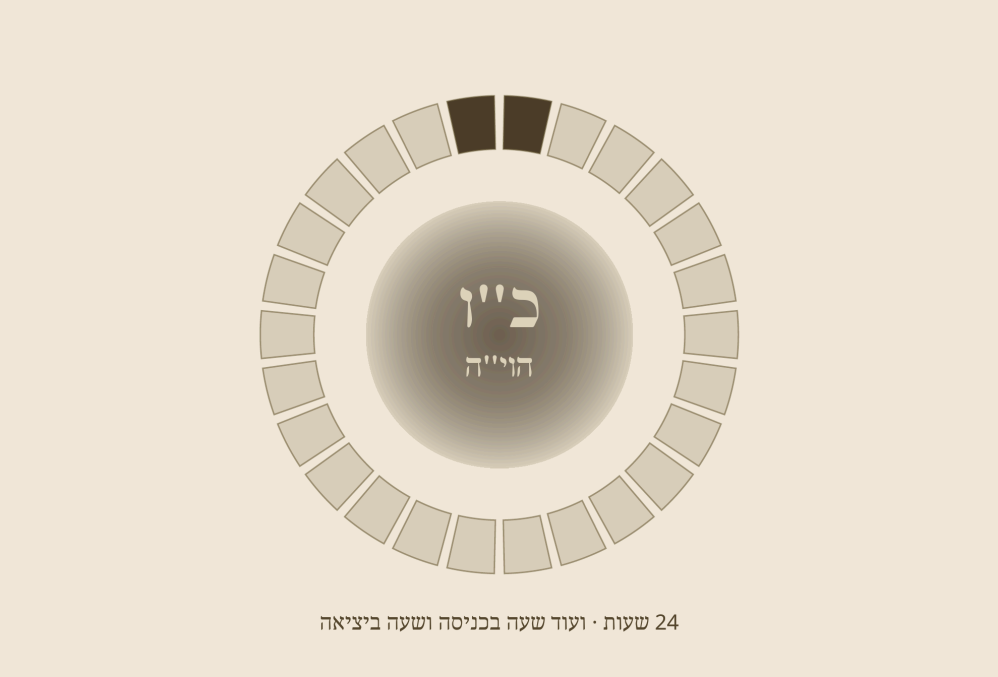

24 שעות · ועוד שעה בכניסה ושעה ביציאה

סימן ט״ז הבשמים · דבר נשאר

במוצאי שבת מברכים על הבשמים. ולמה? כתבו הראשונים: להשיב את הנפש, הדואבת על יציאת הנשמה היתירה (הובא בטור, אורח חיים רצו). והריח הוא הדבר היחיד שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף.

ובלשון המחשבים, זו ״שמירת מצב״. קודם שסוגרים את המשחק, שומרים, וכשחוזרים מוצאים את עצמם במקום שעזבו. הבשמים הם הקובץ השמור של השבת. דבר מן העליונים נשאר עמך בירידה.

וזה ההבדל הגדול מן הסיפורים על האדם החצוי. שם, ברגע שיורדים, נמחק הכל. וכאן נשאר ריח השבת, הולך עם האדם אל תוך השבוע, ובכל בוקר מזכיר לו מאין בא.

הריח

הבשמים הם זכר השבת, הנשאר כשהיא יוצאת.

סימן י״ז · מלוה מלכה · אין עוקרים את התקע

״לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת, ואף על פי שאינו צריך אלא לכזית״

(שבת קיט ע״ב)

אין מכבים מחשב טוב בעקירת התקע. סוגרים תוכנה אחר תוכנה, שומרים, ורק אחר כך מכבים. וזה נקרא ״כיבוי בנחת״. ומלוה מלכה הוא בדיוק זה: אין מפילים את השבת בבת אחת, אלא מלוים אותה, כמי שמלוה מלכה עד הפתח.

וסעודה זו נקראת ״סעודתא דדוד מלכא משיחא״. ויש קבלה שעצם אחד יש באדם, הנקרא ״לוז״, שאינו ניזון אלא מסעודה זו, וממנו יקום האדם בתחיית המתים. כלומר: סעודת יציאת השבת זנה את מה שבאדם שאינו מת לעולם.

הליווי

אין מגרשים את המלכה מן הבית, אלא מלוים אותה, ושומרים ממנה לשבוע.

סימן י״ח · ששת אלפים מסלולים

מסלול של לאולם של משחק הכדורת *(באולינג)*, ובו ששת אלפים מסלולים, כנגד כל שנה ושנה מתולדות העולם. בכל מסלול מתגלגל כדור, והעומד על הרצפה רואה אותם זה אחר זה: השנה הראשונה, השניה, וכן הלאה.

אבל העומד למעלה, ביציע שמעל האולם, רואה דבר אחר: כל הכדורים מתגלגלים ברגע אחד. השנה הראשונה והאחרונה נעשות יחד. וזה מראה של ״היה, הווה ויהיה״, מראה שלמעלה מן הזמן.

והשבת היא הרגע שבו עולים אל היציע. ״מעין עולם הבא״ (ברכות נז ע״ב). ובמשנה בתמיד: ״מזמור שיר ליום השבת — מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים״. בשבת רואים, לרגע, את כל המסלולים יחד, ומבינים שהכל כבר מכוון, והכל כבר שלם. ושוב: כל מלאכתך עשויה.

היציע

בשבת עולים למעלה מן הזמן, ורואים שהכל כבר מתגלגל אל מקומו.

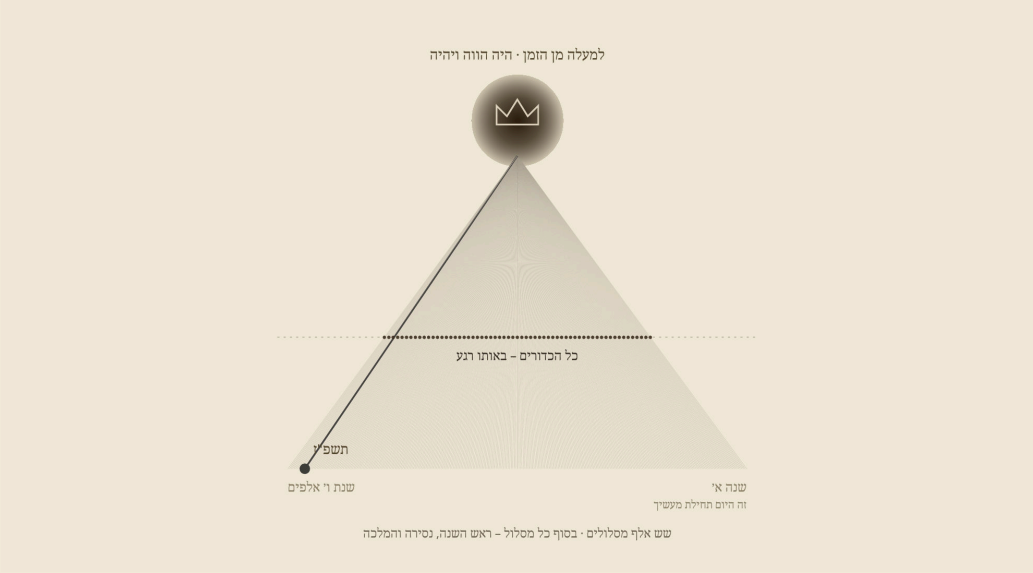

ציור כ׳ · ששת אלפים מסלולים

סימן י״ט מפת השבת · מה נעשה למעלה, שעה אחר שעה

הזמן	מה נעשה למעלה	מה אתה עושה	מצב המערכת
ערב שבת, אחר חצות	מתחילה ההכנה לעלייה	גומרים, מכינים, טובלים	קביעת המשימות
הדלקת הנרות	השבת נכנסת לבית	מדליקים ומקבלים	כפתור המעלית
קבלת שבת · בגוונא	שש הקצוות מתייחדים, השכינה מתעטרת	לכה דודי, ״בואי כלה״	החלקים ננעלים במקומם
ערבית וקידוש	העלייה הראשונה	״ויכלו״ בתפילה	חתימה על הבריאה
סעודה ראשונה	חקל תפוחין קדישין	הגן, השולחן	ג׳ של ענ״ג
שחרית ומוסף	העלייה השניה, ״כתר יתנו לך״	תפילת הודאה	נ׳ של ענ״ג
סעודה שניה	עתיקא קדישא	הנהר, הזרימה	קבלה שלמה
מנחה	רעוא דרעוין, העלייה השלישית	״ואני תפלתי לך ה׳ עת רצון״	הרשאת שורש
סעודה שלישית	זעיר אנפין	עדן, הגעגוע	ע׳ של ענ״ג
מוצאי שבת	העולמות יורדים	מאחרים, מבדילים, מריחים בשמים	שמירת מצב
מלוה מלכה	סעודתא דדוד מלכא משיחא	מלוים את המלכה	כיבוי בנחת

שמור את הלוח הזה. הוא מפת העלייה, ומראה שאין השבת יום אחד, אלא מסע של עשרים ושש שעות, מן הגן אל עדן, ובחזרה.

השער בדבר אחד

בשבת עולים כל העולמות, והאדם עולה עמהם. הגוף כאן והנשמה שם, כחלקיק בשני מצבים, העומד כך כל זמן שהוא מוגן מרעש המלאכה.

ב״כוונא״ נכנסים שש הקצוות לאחד, חד לקבל חד. האין סוף מצמצם והכלי מתרחב, כל צד מוותר ונעשים אחד. הנשמה היתירה מקשרת אותנו אל הבינה ואל הדעת, ולכן הכל שבת: הבגדים, המאכל, הדיבור. ובמוצאי שבת יורדים, מריחים את הבשמים, ואין שוכחים.

״מזמור שיר ליום השבת — מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים״

(משנה, תמיד ז, ד)

בשבת אתה למעלה. נהג כמי שהוא למעלה, ורד בלא שכחה.

שער רביעי

שער המלכה

❦

בת זוג · מתנה טובה · השבת נותנת את השכר · עושר לפני ה׳ · כמלך בגדוד

א ין השבת זמן בלבד. מלכה היא, וכלה, ובת זוג. והמכבד אותה, היא עצמה משלמת לו. ובשער הזה נלמד מהו עושר העומד ״לפני ה׳״ ואינו כלה, ומפני מה המלך יושב בתוך גדודיו.

״בואו ונצא לקראת שבת המלכה״

(שבת קיט ע״א)

קודם שנתחיל · השבת יודעת לפנק, והיא זוכרת

בשער הקודם עלינו. ראינו כיצד שש הקצוות נעשים אחד, וכיצד כל צד מוותר כדי להתייחד. ועתה ניפגש עם העומדת במרכז הייחוד הזה: שבת המלכה.

לא דברו חז״ל על השבת כעל יום, אלא כעל אשה, כלה, מלכה ובת זוג. רבי חנינא יצא לקראתה, רבי ינאי קרא לה ״כלה״, והקב״ה אמר לה: ״כנסת ישראל היא בן זוגך״.

ומלכה יודעת להשיב גמול. המגלה עמוקות מביא פירוש שהוא לב השער הזה: **השבת עצמה נותנת את השכר.** לא בלבד ״שכר מצוה בהאי עלמא ליכא״, אלא עושר שנשאר, עושר ״לפני ה׳״. ויש הבדל גדול בין עושר כזה לעושר הבא ממקום אחר.

ובשער הזה נעבור על המתנה, על בן הזוג, על המלאך הטוב, על שמאי והלל, על יוסף מוקיר שבי, ועל המלך היושב בתוך גדודיו. ובסופו תקבל מורה דרך למעשה: כיצד מכבדים מלכה.

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

מתנה ***(GIFT · GRANT)*** — ״מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה״. לא שכר על עבודה, אלא מתנה.

גמול ***(DIVIDEND)*** — מה שהשבת עצמה משיבה למכבדה. לא מענק של פעם אחת, אלא ״דיבידנד״ קבוע.

עושר ממונף ***(LEVERAGE)*** — עושר הבא מן הדין, מן הצפון. גדל מהר, ויכול לקרוס מהר. ״לפני האלהים״.

עושר יציב ***(EQUITY)*** — עושר הבא מן הרחמים, ״לפני ה׳״. עומד וקיים. ״ולא יוסיף עצב עמה״.

חידוש אוטומטי *(AUTO-RENEW)* — המלאך הטוב אומר ״יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך״, ומלאך רע עונה ״אמן״ בעל כרחו.

לחץ ההכנה *(LOW BATTERY)* — שמאי, שחיפש כל השבוע את המובחר לשבת. כל יום חי במצב של הכנה.

מצב מוגן *(SAFE MODE)* — ״כמלך בגדוד״. המלך באמצע, ושמור מכל צד.

צליל כפול *(STEREO)* — ״זכור״ ו״שמור״ בדיבור אחד. שני ערוצים, וצליל אחד.

סימן א׳ שבת המלכה

ר בי חנינא מיעטף ביגדי נאים וקאי אפניא דמעלי שבתא, ואמר: ״בואו ונצא לקראת שבת המלכה״. רבי ינאי לביש מאניה מעלי שבתא, ואמר: ״בואי כלה, בואי כלה״ (שבת קיט ע״א).

ושתי התיבות הללו, מלכה וכלה, אינן שני שמות לדבר אחד. מלכה — מכבדים אותה, יוצאים לקראתה, מתלבשים לכבודה. וכלה — אוהבים אותה, ונעשים עמה אחד. והשבת היא שתיהן, ולכן יש בה כבוד ויש בה עונג.

ומכאן ״לכה דודי״: ״לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה״. ובסוף הפיוט עומדים ופונים אל הפתח ואומרים ״בואי כלה״. ואין זו שירה בלבד, אלא קבלת פני מלכה הנכנסת עכשיו.

מלכה וכלה

כבוד למלכה, ועונג לכלה. והשבת — שתיהן.

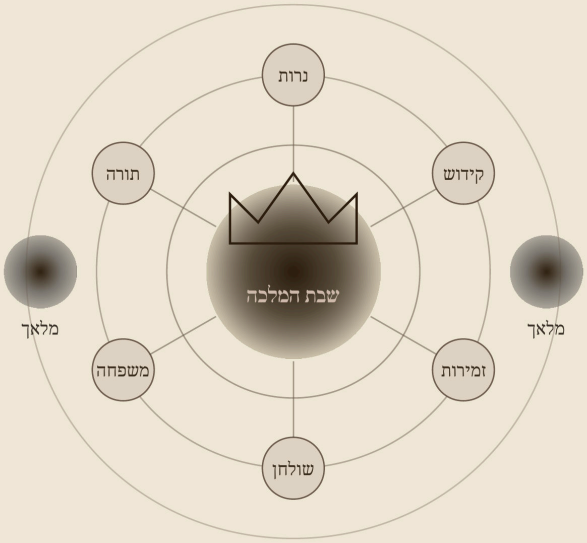

הכתר במרכז, וסביבו היום והלילה, הכבוד והענג. מי שיוצא לקראתה מקבל את פניה.

ציור כ״א · שבת המלכה

סימן ב׳ ״כנסת ישראל היא בן זוגך״

״אמרה שבת לפני הקב״ה: רבונו של עולם, לכולן יש בן זוג ולי אין בן זוג! אמר לה הקב״ה: כנסת ישראל היא בן זוגך״

(בראשית רבה יא, ח)

שת הימים באים בזוגות: ראשון ושני, שלישי ורביעי, חמישי ששי. רק השבת לבדה. ואומר לה הקב״ה: אין את לבדך, ישראל הם בן זוגך.

וזה משנה את כל התמונה. אין השבת דבר שעושים אותו, אלא מי שנפגשים עמה. ויש לה ציפיות. ממתינה היא כל השבוע לבן זוגה, ואם לא יבוא — לבדה היא.

ומוסיף המגלה עמוקות (באופן מ״ט): בשלש הסעודות מקבלים את ״תלת רישין״. כלומר, אין הייחוד הזה ברגע אחד, אלא שלש פעמים, בשלש קומות, כמו שראינו בשער העלייה.

בן הזוג

השבת ממתינה לך. אתה בן זוגה.

סימן ג׳ ״מתנה טובה יש לי בבית גנזי״

״מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם״

(שבת י ע״ב)

שים לב: מתנה. לא שכר, ולא חוב, ולא משימה. ומתנה מבית הגנזים, מאוצר המלך הנעול, דבר שנגנז שם משׁשׁת ימי בראשית.

וממשיכה הגמרא: מכאן לנותן מתנה לחברו שצריך להודיעו. כלומר, לא די שנתן הקב״ה את השבת, אלא רצה שנדע שמתנה היא. שהמקבל דבר ואינו יודע שהוא מתנה, נוהג בו כבחובה.

והמגלה עמוקות (באופן מ׳) מבאר מפני מה נקראת ״טובה״: לפי שבשבת מטטרון וסנדלפון, שני השרים הגדולים, עסוקים בקשירת הכתרים ובהעלאת התפלות. אין המתנה היום בלבד, אלא כל מה שנעשה בו.

המתנה

אין השבת מס על זמנך, אלא מתנה מבית הגנזים, וצריך לידע שמתנה היא.

סימן ד׳ השבת עצמה נותנת את השכר

זה לב השער. המגלה עמוקות (באופן ג׳) מביא פירוש שלישי בענין השבת, ושונה הוא מכל מה שראינו: השבת עצמה משלמת. לא בלבד שאנו מקיימים מצוה ומקבלים שכר לעולם הבא, אלא השבת מקור של עושר היא, ומשיבה למכבדיה.

ומהיכן הדברי? מן הגמרא ביוסף מוקיר שבי, ובעשירים: ״ושבארצות אחרות במה הן זוכין? בשביל שמכבדין את השבת״ (שבת קיט ע״א). שאלו: עשירים במה הם זוכים? והשיבו: בשבת. השבת יודעת לפנק.

ומשל להשקעה. רוב ההשקעות נותנות דבר מה וכלות. ויש השקעה אחת נדירה הנותנת ״דיבידנד״ *(רווח קבוע)* כל ימי החיים. ויתרה מזו: משלמת לפי מה שמכבדים אותה, ולא לפי מה שהשקיעו בה.

ולכן אין המגלה עמוקות מסתפק ב״כבד את השבת מפני שמצוה היא״, אלא אומר: כבד אותה, שהיא מכבדת אותך בחזרה. אינה לוקחת, אלא נותנת.

השבת יודעת לפנק

המכבד את השבת, היא עצמה משיבה לו, ואינה כלה לעולם.

סימן ה׳ — שני מיני עושר · לפני האלהים, לפני ה׳

זה הסוד העמוק שבפירוש הזה. שני מיני עושר הם. יש עושר הבא מצד הדין, משם אלהים, מן הצפון (״מצפון זהב יאתה״). עושר אמיתי הוא, אבל בא ממקום של דין, ולכן יכול להתהפך. היום ישנו, ומחר איננו.

ויש עושר הבא מצד הרחמים, משם הוי״ה. עושר זה עומד ״לפני ה׳״, ואינו תלוי במזל, ולא בשוק, ולא בעונה. וחשבת, שהיא מדת המלכות המקבלת מן הרחמים, נותנת עושר מן המין השני.

״ברכת ה׳ היא תעשיר, ולא יוסף עצב עמה״

(משלי י׳, כב)

״ולא יוסף עצב עמה״ — עושר שאינו מביא עמו דאגה. ובלשון בני דורנו, זה ההבדל בין עושר ממונף, הגדל מהר על ידי חובות ונופל מהר, ובין הון עצמי, הנשאר שלך אף כשהשוק יורד. השבת אינה נותנת מינוף, אלא הון.

	לפני האלהים	לפני ה׳
המדה	דין · גבורה	רחמים · תפארת
הצד	צפון	מקור הברכה
טבעו	ממונף, מהיר	יציב, עומד
הסכנה	יכול להתהפך	״ולא יוסף עצב עמה״
דרך השבת	—	״בשביל שמכבדין את השבת״

שני מיני עושר

יש עושר הבא והולך, ויש עושר העומד לפני ה׳. והשבת נותנת את השני.

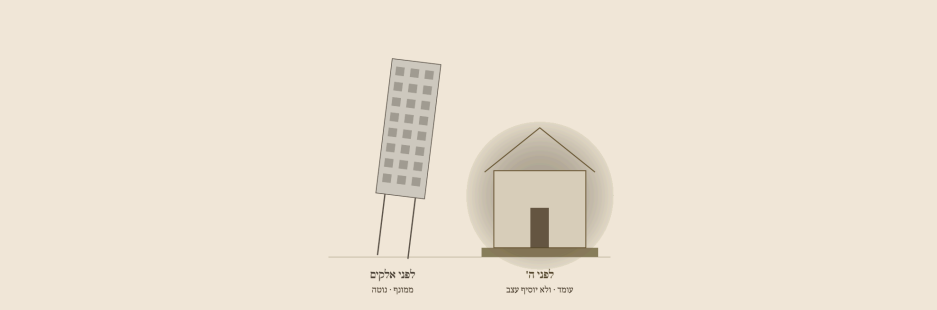

ציור כ״ב · שני מיני עושר

סימן ו׳ — ״וה׳ ברך את אברהם בכל״

הערות ״מאורות נתן״ על המגלה עמוקות (אות כ״ד) כתוב: מדת השבת היא מדת המלכות, והיא מקור הברכה, ועליה נאמר ״וה׳ ברך את אברהם בכל״.

מהו ״בכל״? הגמרא בבבא בתרא (טז ע״ב) מביאה כמה דעות, ואחת מהן: ״בת היתה לו לאברהם, ובכל שמה״. והמקובלים — הרמב״ן על התורה, ורבי יוסף ג׳יקטיליא בשערי אורה — מבארים: ״בכל״ כינוי הוא למדת המלכות, הכלי המקבץ את כל הברכות ומשפיע אותן.

כלומר: השבת היא ״בכל״, הכלי שהכל נמצא בו. מי שיש לו שבת, יש לו ״בכל״. אינו חסר כלום, לפי שמחובר הוא אל הכלי המחזיק את הכל.

בכל

השבת היא הכלי המקבץ את כל הברכות, והמחובר אליה — יש לו הכל.

סימן ז׳ יוסף מוקיר שבי

בשבונתו של יוסף מוקיר שבי היה גוי אחד עשיר מאד. אמרו לו בלדאי: כל נכסיך יוסף מוקיר שבי אכיל להו. הלך הגוי ומכר כל נכסיו, וקנה בהם מרגלית אחת, וקבעה בכובעו. בעודו עובר על הגשר, נשבה הרוח והפילה את כובעו למים, ובלעו דג.

בערב שבת העלו את הדג לשוק. אמרו: מי יקנה בשעה כזו? אמרו להם: לכו אצל יוסף מוקיר שבי, שרגיל לקנות לשבת. קנהו, וקרעו, ומצא בו את המרגלית, ומכרה בשלש עשרה עליות של דינרי זהב (שבת קיט ע״א).

״מאן דיזיף שבתא, פרע ליה שבתא״

(שבת קיט ע״א)

המלוה לשבת, השבת פורעת לו. לא אחר, ולא המזל, אלא השבת עצמה. וזה ממש הפירוש השלישי של המגלה עמוקות. הגוי ביקש לשים את כל עשרו בנכס אחד, והשבת מצאה אותו אף בקרקעית הנהר.

השבת פורעת

המלוה לשבת, השבת עצמה פורעת לו.

סימן ח׳ נחלה בלי מצרים

״כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים... שנאמר והאכלתיך נחלת יעקב אביך״

(שבת קיח ע״א)

לאברהם נאמר ״קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה״, ויש לזה גבול. ליצחק נאמר ״כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל״, ויש לזה גבול. וליעקב נאמר ״ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה״ — בלי גבול.

והמענג את השבת נוטל את נחלת יעקב. ולמה דווקא יעקב? לפי שיעקב הוא מדת התפארת, הרחמים, האמצע. וזה ממש העושר "לפני ה'" שראינו: לא הרבה בלבד, אלא בלי מצרים.

בלי מצרים

עונג השבת נותן נחלה בלי גבולות, נחלת יעקב.

סימן ט' "שתהא לשבת אחרת כך"

"שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע... מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו"

(שבת קיט ע"ב)

בזה עוסק הפירוש הראשון של המגלה עמוקות (באופן א'). המכריע הוא מה שהמלאכים רואים בבית: נר דולק, שולחן ערוך, מטה מוצעת. ועל פי זה הם גוזרים על השבת הבאה.

ובלשון בני דורנו, זהו "חידוש אוטומטי", כמנוי המתחדש מאליו. אם השבת הזאת היתה טובה, הבאה מתחדשת באותו מצב. ואף המלאך הרע חותם על החידוש, בעל כרחו.

ולכן אין ההכנה לשבת הזאת בלבד, אלא היא קובעת את המנוי. המכין שבת נאה, מקבל עוד אחת כמותה. וכן להפך.

החידוש

מה שהמלאכים מוצאים בבית השבוע, הוא שיהיה בו בשבוע הבא.

סימן י' שמאי והלל · שתי דרכים

"אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה, אומר זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר: ברוך ה' יום יום"

(ביצה טז ע"א)

שמאי חי כל השבוע לשם השבת. כל יום ויום היה לו הכנה. לא ידע מה ילד יום, ולכן כל מה שמצא — שמר.

והלל חי כל השבוע מתוך השבת. בטח שהמחר יביא טוב ממנו. "ברוך ה' יום יום".

והמגלה עמוקות (באופן ב') מבאר ששניהם צודקים: שמאי מצד הדין, והלל מצד החסד. ושניהם יחד הם השבת: ה"זכור" של שמאי, הזוכר בכל יום, וה"שמור" של הלל, השומר בבטחון.

	שמאי	הלל
המדה	גבורה · דין	חסד
הכיוון	מן השבוע אל השבת	מן השבת אל השבוע
ההרגשה	הכנה, זהירות	בטחון, שמחה
הפסוק	״זכור את יום השבת״	״ברוך ה׳ יום יום״
בלשון בני דורנו	לחץ אל המטרה	זרימה מן המקור

שתי דרכים

אחד חי לשבת, ואחד חי מתוכה, ושניהם שבת.

ציור כ״ג · שמאי והלל

סימן י״א כמלך בגדוד

ה מגלה עמוקות (באופן כ״ו) מביא משל מן הפסוק ״כמלך בגדוד״ (איוב כט, כה), ומספר יצירה: המלך יושב בתוך גדודיו. חיילים מכל צד: מימין, משמאל, מלפנים, מאחור, מלמעלה, מלמטה. שש קצוות, והמלך באמצע.

״שש צלעות לשש קצוות... והיכל הקדש מכוון באמצע, והוא נושא את כולן״

(ספר יצירה ד, ג)

ששת הימים הם שש הקצוות, והשבת היא היכל הקודש שבאמצע, הנושא את כולן. בלא האמצע, הצדדים מתפרקים. ועם האמצע, נעשים בנין אחד. ממש ״כגוונא״.

ובלשון בני דורנו: זה ״מצב מוגן״. כשנכנסת המערכת למצב זה, כל ההגנות פועלות, וכל מה שפועל — פועל סביב הלב. ולכן אומרים בשבת ״וכל דינין מתעברין מינה״. המלך שמור, ומי שעמו שמור.

האמצע

ששת הימים הם הגדודים, והשבת היא המלך שבאמצע.

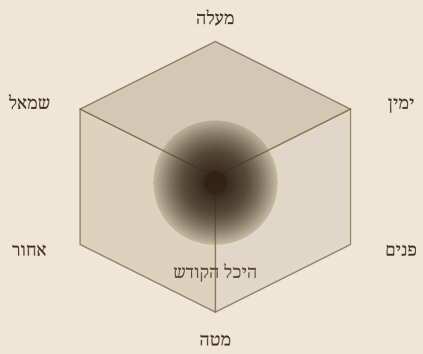

ששת הימים סביב · השבת באמצע

ציור כ״ד · כמלך בגדוד

סימן י״ב ההכתרה · חמשים קולות

כ יצד מכתירים מלך? על ידי העם. ״ברב עם הדרת מלך״. אין המלך ממנה את עצמו, אלא קולות העם הם העושים אותו מלך. וזה סוד השבת: בכל שבת ושבת אנו מכתירים את הקב״ה מחדש.

ולכן במוסף אומרים ״כתר יתנו לך״. והמגלה עמוקות (באופנים כ״ה וכ״ו) מבאר: ״לחם״ בגימטריא שבעים ושמונה, שלש פעמים שם הוי״ה. ״יערכנו״ הוא הכתר, והסעודות הן עריכת שולחן המלך. כל ברכה, כל שירה, כל ״אמן״ — קול הוא בהכתרה.

וכשם שלבינה חמשים שערים, כך השבת מכתירה בחמשים קולות. מי שאינו שר, לא נתן את קולו. ומי ששר, חלק הוא מן ההכתרה.

ההכתרה

בכל שבת מכתירים את המלך מחדש, וקולך חלק מן הכתר.

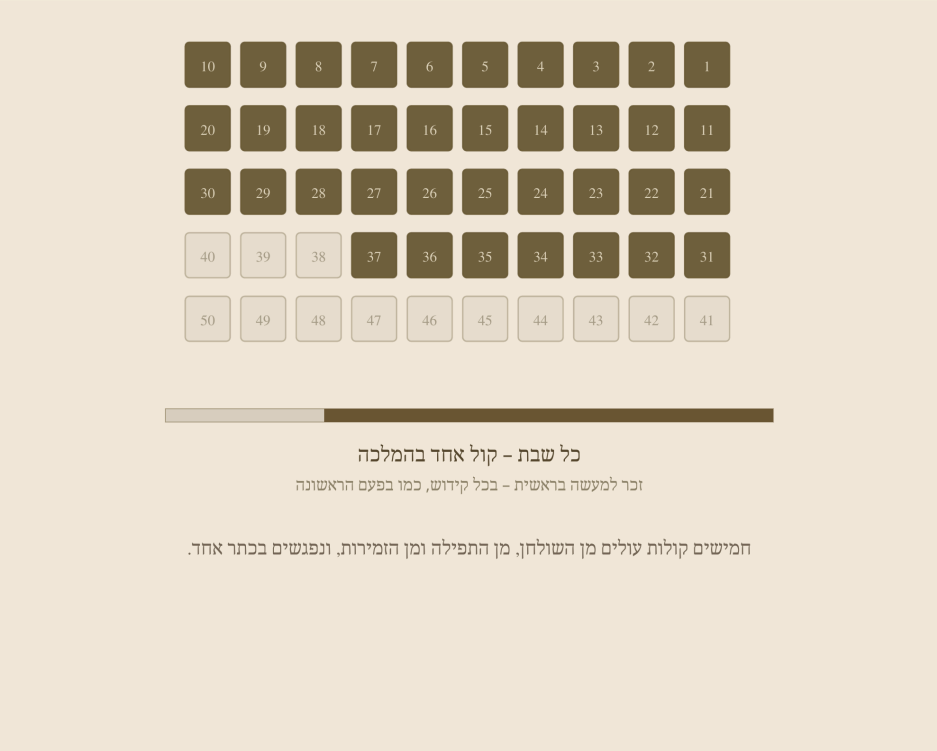

ציור כ״ה · ההכתרה

סימן י״ג זכור ושמור בדבור אחד

״זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע״

(שבועות כ ע״ב)

בלוחות הראשונים כתוב ״זכור״, ובשניים ״שמור״. ואומרת הגמרא: שניהם בדבור אחד נאמרו. פה של בשר ודם אינו יכול לומר שתי תיבות כאחד, והקב״ה אמר.

ומשל לצליל כפול *(סטריאו)*: שני ערוצים, ימין ושמאל, מנגנים כאחד. השומע אחד מהם, שומע חצי. והשומע שניהם, שומע צליל שלם ועמוק.

והמגלה עמוקות (באופן כ״ג) מבאר: ״זכור״ הוא היום, צד הזכר, תורה שבכתב. ״שמור״ הוא הלילה, צד הנקבה, תורה שבעל פה. ובשבת נשמעים שניהם כאחד. וזה שוב סוד הייחוד: שני צדדים הנעשים קול אחד.

שני ערוצים

זכור ושמור, יום ולילה, שבכתב ושבעל פה. בשבת שומעים את שניהם כאחד.

סימן י״ד שלום בית

״נר ביתו ונר חנוכה — נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו״

(שבת כג ע״ב)

מי שאין לו אלא כדי נר אחד, לנר שבת או לנר חנוכה, קונה נר שבת. ולמה? פרסומי ניסא חשוב, ושלום בית חשוב ממנו. ונר שבת הוא שלום הבית.

ולמה האשה מדלקת? לפי שהיא לב הבית, והשבת היא מדת המלכות, צד הנקבה. האשה בבית ״כגוונא״ השבת בעולמות. כשהיא מדלקת, היא פותחת את המעלית.

ומה שנעשה בבית בשבת, שופע על המשפחה כולה. ככד שיוצקים לתוכו מים, והוא מתמלא וגולש על כל סביבותיו. השבת היא זמן המשפחה, ולכן החלות, הזמירות, וברכת הבנים. וזה הבית בשלמותו.

הבית

נר שבת קודם לכל, לפי שהוא שלום הבית.

הנר במרכז, והאור שופע לכל בני הבית. מה שמתמלא בשבת, שופע אל כל השבוע.

ציור כ״ו · הבית המלא

סימן ט״ו חמדת ימים

בתפילת מוסף של שבת אומרים: ״חמדת ימים אותו קראת״. ואין חמדה אהבה בלבד, אלא געגוע. דבר שאדם רוצה ממנו עוד ועוד.

ומהיכן הדבר? רש״י על ״ויכל אלהים ביום השביעי״: ״מה היה העולם חסר? מנוחה. באת שבת, באת מנוחה״. ויש מפרשים ״ויכל״ גם מלשון ״נכספה וגם כלתה נפשי״ (תהלים פד, ג), לשון חמדה וגעגוע. כלומר: ביום השביעי כביכול נתגעגע הקב״ה אל מה שעשה.

וזו התשובה לשאלה ״שבת, היכן את?״. המבקש אותה כל השבוע, עומד ממש במקום שהקב״ה עומד, שאף הוא נתגעגע אליה. אין הגעגוע סימן של חסרון, אלא סימן שאתה מבין מה היא.

חמדת ימים

הקב״ה עצמו נתגעגע לשבת, והמתגעגע אליה מרגיש מה שהוא מרגיש.

סימן ט״ז · מורה דרך · כיצד מכבדים מלכה

מתי	מה עושים	למה	המקור
בכל יום	״היום יום ... בשבת״	זוכרים, ומונים מן השבת	רמב״ן · שמות כ, ח
כשמוצאים דבר טוב	״זו לשבת״	דרכו של שמאי	ביצה טז ע״א
ביום חמישי	קניות לשבת	מלוים לשבת, והיא פורעת	שבת קיט ע״א
בערב שבת	טעימת התבשילים	״טועמיה חיים זכו״	תפילת מוסף
בערב שבת	בגדים נאים, רחיצה	יוצאים לקראת המלכה	שבת קיט ע״א · קיג ע״א
קודם השקיעה	תוספת מחול על הקודש	זמן חסד	יומא פא ע״ב
הדלקת הנרות	נר הבית	שלום בית	שבת כג ע״ב
בשובו לביתו	נר, שולחן, מטה	המלאכים רואים, והמנוי מתחדש	שבת קיט ע״ב
הסעודות	לחם משנה, בשר, יין	עונג, ועל ידו עושר	שבת קיח ע״א
מוצאי שבת	איחור ערבית, בשמים	אין רוצים שתצא	שו״ע או״ח רצג
מלוה מלכה	עריכת השולחן	מלוים אותה	שבת קיט ע״ב

כל אחד מן הדברים האלה קטן הוא, וכולם יחד הם מה שקורא המגלה עמוקות ״כבוד שבת״. ובשביל זה ממש השבת משיבה.

השער בדבר אחד

השבת מלכה וכלה, וישראל בן זוגה. מתנה היא מבית הגנזים, והמכבד אותה — היא עצמה משלמת לו. לא עושר ממונף הבא מן הדין, אלא עושר העומד לפני ה׳, ״ולא יוסף עצב עמה״.

היא ״בכל״, הכלי המקבץ את כל הברכות. פורעת למלוה לה, נותנת נחלה בלי מצרים, ומתחדשת לפי מה שהמלאכים מוצאים בבית. היא המלך שבתוך הגדודים, ובכל שבת מתעטרת מחדש.

״מאן דיזיף שבתא, פרע ליה שבתא״

(שבת קיט ע״א)

כבד את השבת, והיא תכבד אותך. וזה עושר שאינו כלה לעולם.

שער חמישי

שער השבת שלי

❦

לפי המדה · רצון · השקעה · עונג · משפחה · להיות אחד

עד כאן ראינו מה נעשה בשבת. ובשער הזה נשאל: מה השבת בשבילי? השבת אין סוף, ואף על פי כן כל אחד ואחד יכול לעשותה שבת שלו: לפי מה שמשקיע בה, לפי מה שאינו מהרהר בשום דבר אחר, ולפי מה שמתקרבים סביב השולחן, במשפחה ובחברים.

"ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם"

(שמות לא, טז)

קודם שנתחיל · אין השבת באה במדה אחת, אלא נתפרת לפי מדתך

ראינו את השבת מלמעלה: מקור הברכה, עולם הרצון, העלייה לאצילות, המלכה. ועתה יורדים אל שולחנך. ושאלת השער הזה פשוטה: מה היא השבת שלי?

אין התורה אומרת "ושמרו את השבת" בלבד, אלא "**לעשות** את השבת". השבת דבר שעושים אותו. קדושה היא מצד עצמה, אבל במה ממנה נכנס לבית — תלוי בעושה אותה.

ולכן שער זה שער של מעשה. נדבר על הרצון, ולא על "לא לעשות כלום"; על השקעה המתחילה כבר בערב שבת, ביום חמישי, ואף ביום ראשון; על עונג שפירושו שלא להרהר בשום דבר אחר; ועל המשפחה, שהיא יסוד הכל.

ושים לבך אל הכלל שילווה אותנו בכל השער: **השבת יודעת מי משקיע בה.** כל מה שנותנים לה, היא משיבה, ויותר.

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

התאמה אישית ***(PERSONALIZATION)*** — שבת אחת לכולם, וכל אחד מכוון אותה לביתו, למשפחתו, ולדרך שגדל בה.

פרופיל ***(PROFILE)*** — המנהג שלך. "הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם": שלשלת המשפחה הקובעת את צורת השבת שלך.

"הכל כלול" *(ALL-INCLUSIVE)* — מלון שאין עושים בו כלום. ואין השבת כן: עולם הרצון היא, וצריך לרצות.

הפקדה *(DEPOSIT)* — כל מה שמשקיעים לכבוד שבת: לבוש, מאכל, טורח ומחשבה.

תשואה *(RETURN)* — "מאן דיזיף שבתא, פרע ליה שבתא": השבת משיבה את מה שהושקע בה.

הורדה מראש *(PRE-DOWNLOAD)* — הכנה מערב שבת, מיום חמישי או מיום ראשון, כדי שבשבת הכל יהיה מוכן.

סגירת יישומי הרקע — שלא להרהר בשום דבר אחר. כשהדעת פנויה, הצינור פנוי לעדכון.

רשת *(NETWORK)* — המשפחה במרכז, החברים סביבה, וכולם מחוברים אל אותו המקור.

סנכרון *(SYNC)* — להיות אחד: "אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד".

סימן א׳ הרצון · אין השבת "חצי פנסיון"

ש הסבורים שהשבת יום של "לא לעשות כלום". כחצי פנסיון במלון: ארוחת בוקר, ארוחת ערב, וביניהן שוכבים. ואין זו שבתו של רבי שמעון בר יוחאי.

ראינו בשער הרצון: לימד רבי שמעון שבשבת עולים לעולם האצילות, ושלא אסרה תורה אלא "מלאכת מחשבת" (חגיגה י ע"ב). כלומר, הכל תלוי במחשבה וברצון. ואם השבת עולם הרצון, הדבר הראשון שהיא מבקשת ממנו — לרצות.

במלון מקבל אדם מה שהחליט המלון, ובשבת מקבל לפי מה שרצה. הרוצה מעט, מקבל שבת של מנוחה. והרוצה הרבה, מקבל שבת של עלייה. וזה פשוטו של עולם הרצון: הרצון הוא המפתח.

"אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי, וקראת לשבת ענג"

(ישעיה נח, יג)

הכלל

אין השבת חבילת נופש, אלא עולם הרצון, וצריך לרצות.

סימן ב׳ אין סוף · "מראש מקדם נסוכה"

שבת אין סוף. ומנין לנו? לפי שקדמה לעולם. בלבה דודי אנו שרים: "מראש מקדם נסוכה, סוף מעשה במחשבה תחלה". השבת נבראה אחרונה במעשה, ועלתה ראשונה במחשבה.

ואמרו חז"ל שהתורה קדמה לעולם אלפים שנה. "ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום" (משלי ח, ל). יומו של הקב"ה אלף שנה, ושני ימים — אלפים שנה (בראשית רבה ח, ב; מדרש תהלים צ). ויש לדקדק: על התורה אמרו חז"ל אלפים שנה, ועל השבת נאמר שהיתה "במחשבה תחלה", קודם לכל מעשה.

ושים לבך לתיבת ״שעשועים״. מה שהיה קודם לעולם — שעשוע הוא. ולכן אף השבת, שקדמה במחשבה, עונג היא. והמתענג בשבת, נוגע במה שהיה קודם הבריאה.

״לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה, מראש מקדם נסוכה, סוף מעשה במחשבה תחלה״

(לכה דודי · רבי שלמה אלקבץ)

הדיוק

התורה קדמה לעולם אלפים שנה, והשבת קדמה לכל מעשה — במחשבה.

סימן ג׳ · שבת שלי · ״לעשות את השבת״

ה שבת אין סוף, ודווקא משום כך יכולה היא להיות שלי. דבר שיש לו גבול, מתאים למדה אחת בלבד. ודבר שאין לו סוף, מתאים לכל מדה.

ובלשון בני דורנו, זו ״התאמה אישית״. מערכת אחת לכולם, וכל אחד מכוון אותה לעצמו. זה מתחבר על ידי הזמירות, וזה על ידי הלימוד, וזה על ידי המאכל, וזה על ידי השינה, וזה על ידי הילדים סביב השולחן. וכולם בתוך אותה השבת.

והתורה אומרת זאת בפירוש: ״לעשות את השבת לדרתם״. לא לשמור בלבד, אלא לעשות. ובכל דור, ובכל בית, נעשית השבת מעט אחרת. ״הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם״ (ביצה ד ע״ב): כל אחד ממשיך את השבת שקיבל בבית שגדל בו.

שבת שלי

שבת אחת לכולם, וכל אחד עושה אותה שבת שלו.

ציור כ״ז · הגדרות השבת שלי

סימן ד׳ · ההשקעה · ״מי שטרח בערב שבת״

״מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת״

(עבודה זרה ג ע״א)

א פשר להשקיע בשבת מעט. בשבת עצמה בלבד: לבוא אל השולחן, לשמוע קידוש, לנוח. וגם זה טוב, ואף הוא מקבל: מתחבר, ומקבל את העדכון.

אבל השבת עולם הרצון, ולכן אפשר להשקיע בה עוד קודם שבאה. מספרת הגמרא כיצד גדולי האמוראים טרחו בעצמם לכבוד שבת: רבא מלח שיבוטא, רב חסדא גדיל סילקא, רבה ורב יוסף מצלחי ציבי, רבי זירא חריך שרגא, ורב נחמן בר יצחק כתפא מעייל וכתפא מפיק (שבת קיט ע״א). ואמרו: ״מצוה בו יותר מבשלוחו״ (קידושין מא ע״א).

ולמה בעצמם? לפי שהטורח בעצמו, מכין את עצמו לארח ולהתארח. אינו מכין מאכל בלבד, אלא מכין את עצמו לקבל פני המלכה. והמכין הכל בערב שבת, נכנס לשבת בן חורין.

הכלל

השבת מתחילה במי שמכין אותה.

סימן ה׳ · המדרגות · מאחד בשבת

נ מה זמן אפשר להשקיע בשבת? מספרת הגמרא על שמאי הזקן: ״כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה, אומר זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה ואוכל את הראשונה״ (ביצה טז ע״א). כל שבועו היה הכנה לשבת.

ובמכילתא על "זכור את יום השבת": "זכור אותו מאחד בשבת, שאם יזדמן לך חפץ יפה, תהא מתקנו לשם שבת". ועוד: "לא תמנה כדרך שאחרים מונים, אלא תמנה לשם שבת" (מכילתא יתרו, בחדש ז; רמב"ן שמות כ, ח). ולכן אנו אומרים בכל יום: "היום יום ראשון בשבת".

המדרגה	מתי מתחילים	מה מקבלים
בשבת בלבד	בכניסת השבת	חיבור ועדכון. אף המעט הרבה הוא
ערב שבת	מערב שבת	"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"
מיום חמישי	יום קודם ערב שבת	הבית מוכן, והדעת כבר בשבת
כשמאי	מאחד בשבת	כל השבוע "זו לשבת"
הפסגה	כל השבוע אינו מהרהר אלא בשבת	אין צריך עוד טורח, שכל מלאכתו עשויה

הפסגה

מי שכל השבוע אינו מהרהר אלא בשבת, מגיע אליה בלא טורח. וזו המדרגה העליונה.

ציור כ"ח · לפי מה שמשקיעים

סימן ו׳ התשואה · השבת יודעת מי משקיע בה

"מאן דיזיף שבתא, פרע ליה שבתא"

(שבת קיט ע"א)

הלוה לכבוד שבת, השבת עצמה פורעת לו. מספרת הגמרא ביוסף מוקיר שבי, שהיה קונה את הדג היקר שבשוק לכבוד שבת, ובתוך הדג נמצאה מרגלית, ונתעשר בה. ואמר לו ההוא סבא: מאן דיזיף שבתא, פרע ליה שבתא.

וזה ממש הפירוש השלישי של המגלה עמוקות שראינו בשער המלכה: השבת עצמה נותנת את השכר. אין היא רק יום שמקבלים בו, אלא היא נותנת. "השבת יודעת לפנק".

ובלשון בני דורנו: זו ההשקעה שתשואתה הבטוחה מכולן. מה שנותנים לשבת, אינו אובד לעולם. השבת יודעת מי משקיע בה, ומשיבה, ויותר.

התשואה

כל מה שנותנים לשבת, השבת פורעת.

סימן ז׳ העונג · ״כל המענג את השבת״

״כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר: והתענג על ה׳ ויתן לך משאלת לבך״

(שבת קיח ע״ב)

מה לענג את השבת? בגדים נאים, מאכל טוב, שינה — כל אלה עונג. אבל יש מדרגה אחרת, עמוקה ממנה. אומרת ההלכה: דיבור של חול אסור, והרהור מותר (שבת קנ ע״א). מותר להרהר בעסקים בשבת, ואסור רק לדבר בהם.

ואף על פי כן מוסיף השלחן ערוך: ״ומכל מקום משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כלל, ויהא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה״ (שלחן ערוך אורח חיים שו, ח). כלומר, אין עונג שבת מה שעושים בלבד, אלא גם מה שאין מהרהרים בו.

ומהיכן הדבר? מן המכילתא על ״ועשית כל מלאכתך״: וכי אפשר לו לאדם לעשות כל מלאכתו בששה ימים? אלא שבות כאילו מלאכתך עשויה. וכן פירש רש״י (שמות כ, ט): ״כשתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה״.

העונג

לענג את השבת: שלא להרהר בשום דבר אחר.

סימן ח׳ העדכון · פחות מחשבות, יותר ברכה

כל מי שעדכן פעם את הטלפון שלו יודע: אם עשרים יישומים פתוחים, העדכון אינו עובר. צריך לסגור את מה שפועל ברקע, ורק כשהמכשיר פנוי — יורד העדכון.

וכן בשבת: כל מה שאדם מהרהר פחות בדבר אחר, מקבל יותר מן העדכון. כל מחשבה על המלאכה, על הממון, על מה שצריך לעשות במוצאי שבת, תופסת ״רוחב פס״ *(מקום בציור)*. והסוגר את בולם, מקבל את הברכה כולה.

וכאן הקשר אל הנשמה היתירה: "נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת" (ביצה טז ע"א). העדכון הגדול של השבוע נכנס דווקא אצל מי שפינה לו מקום. ומי שכל השבוע אינו מהרהר אלא בשבת, מגיע אליה כשהכל כבר פנוי, ואינו צריך לטרוח כלל.

המדרגה	הדין	מה נעשה בפנים
דיבור של חול	אסור · "ודבר דבר"	התיבות נשארות בחול
הרהור בעסקים	מותר מעיקר הדין	הדעת עדיין פועלת ברקע
שלא להרהר כלל	מצוה, משום עונג שבת	הכל פנוי, והעדכון יורד

החשבון

פחות מחשבות — יותר עדכון. יותר עדכון — יותר ברכה.

סימן ט׳ · היסוד · שלשלת המשפחה

כל אחד עושה את השבת בדרכו, כפי שגדל. אבל לכל הדרכים יסוד אחד: המשפחה. השבת עוברת מדור לדור בשלשלת המשפחה. הניגון של הסבא, התבשיל של הסבתא, הנוסח של המשפחה בקידוש.

ולמה דווקא המשפחה? לפי שנר שבת ניתן "משום שלום ביתו" (שבת כג ע"ב). ואמרו בגמרא שכשאדם בא מבית הכנסת בליל שבת, שני מלאכים מלוים אותו. אם מוצאים נר דולק, שולחן ערוך ומטה מוצעת, מלאך טוב אומר: "יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך" (שבת קיט ע"ב).

והמחזיק את שלשלת המשפחה הן שלש הסעודות: ליל שבת, שחרית, וסעודה שלישית. ראינו בשער הרצון שהן גן, נהר ועדן. וכאן נוסיף: הן גם שלש פעמים שהמשפחה יושבת יחד, סביב שולחן אחד.

היסוד

כל אחד בדרכו, והיסוד — המשפחה.

סימן י׳ · ההתרחבות · לוותר, להתרחב, להתחבר

הרב אינו בשער העלייה את סוד הזיווג: האין סוף מצמצם את עצמו, השכינה מתרחבת, וכל צד מוותר. ומה שנעשה למעלה, נעשה גם סביב השולחן.

וחשוב מאד להשקיע בזה, ובפרט בדורנו: לוותר על דבר משלנו. לוותר על דעתנו, על מקומנו, על הצדקנות הקטנה שלנו. להתרחב, ולפתוח את השולחן אף לחברים ולאורחים. "גדולה הכנסת אורחים" (שבת קכז ע"א). והמכין את עצמו לארח, מכין את עצמו גם להיות אורחה של המלכה.

ובלשון בני דורנו, זו "רשת". המשפחה היא הצומת שבמרכז, החברים מתחברים אליה, וכולם יחד מחוברים אל אותו המקור. כל מה שהרשת רחבה יותר, שופעת בה ברכה יותר.

הכלל

המוותר על דבר משלו — מתרחב. והמתרחב — מתחבר.

במרכז, השולחן והנרות. סביבו המשפחה, וסביבה החברים. כולם מחוברים, ונהיים אחד.

ציור כ"ט · השולחן · המשפחה · החברים

סימן י"א אחדות · להתנתק מכל העולם, ולהיות אחד

ומר הזוהר ב"כגוונא": "כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד". השבת היא רזא דאחד, ומה שמכין אותה למטה הוא שנעשים אחד.

ולכן אומרים במנחה של שבת, ברעוא דרעוין: "אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". כשאנו אחד — משפחה אחת ועם אחד — אנו כלי לאחד שלמעלה.

ומה עלינו לעשות? להתנתק מכל העולם. לכבות את השלוחים, את הטלפון, את החדשות. ולהרהר רק ואך בשבת. להתחבר, ולהיות אחד. וזו השבת שלי, לפי מדתי, וזו השבת של כולנו.

"אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"

(תפילת מנחה של שבת · על פי דברי חימים א יז, כא)

האחד

התנתק מכל העולם, הרהר רק בשבת, והיה אחד.

השער בדבר אחד

ה שבת אין סוף, ולכן יכולה היא להיות שלי. אין היא חצי פנסיון, אלא עולם הרצון, וצריך לרצות. כפי מה שמשקיעים בה — מערב שבת, מיום חמישי, ואף מאחד בשבת — כך היא משיבה. השבת יודעת מי משקיע בה.

והעונג הגדול שבכולם הוא שלא להרהר בשום דבר אחר. כל מה שמהרהרים פחות, מקבלים יותר. ויסוד הכל — המשפחה, שלש הסעודות, והחברים סביב השולחן. לוותר, להתרחב, להתחבר, ולהיות אחד.

"והתענג על ה', ויתן לך משאלת לבך"

(תהלים לז, ד)

העושה את השבת שלו, ונותן לה הכל — מקבל ממנה הכל.

שער שני

שער הגשר

❦

שלשלת המקורות · מן התורה ועד המגלה עמוקות · מפת האופנים

אין דבר ממה שראינו שהוא בדוי. הכל עובר בשלשלת אחת: מן התורה, דרך הנביאים וחז״ל, אל הזוהר, ספר יצירה, הרמ״ק, האר״י, והמגלה עמוקות. ושער זה הוא הגשר: מראה כיצד כל חוליה מוסיפה קומה, ומקבץ את כל האופנים למפה אחת.

״ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם״

(שמות לא, טז)

קודם שנתחיל · כל דור מוסיף קומה, ואין אחד מתחיל מבראשית

בחמשת השערים שקודם לזה בנינו בית: היסוד, הרצון, העלייה, המלכה, והשבת שלי. ועתה נעשה מה שכל בונה עושה בסוף: נעיין בתכנית היסודות. על מה עומד כל זה?

והתשובה: שלשלת. כל חוליה אוחזת את הבאה אחריה. התורה אומרת ״זכור״ ו״שמור״. הנביאים מוסיפים ״וקראת לשבת ענג״. חז״ל מוסיפים ״מלכה״, ״כלה״, ״מתנה״. הזוהר מוסיף ״בגוונא״ ו״מיניה מתברכין״. והמקובלים מוסיפים את העלייה בעולמות.

והמגלה עמוקות עומד בסוף השלשלת, וקושר את הכל באופנים קצרים וחדים. רבי נתן נטע שפירא מקראקא כתב מאתים וחמשים ושנים אופנים על תפילה אחת של משה, ובכל אחד מהם מראה כיצד פסוק אחד מחזיק עולם שלם.

ושער זה יכול לשמש כמפה. הרוצה לשוב אל מקורו של רעיון פלוני, ימצא כאן מאין בא.

ביאור המושגים · משלי השער בלשון בני דורנו

שלשלת ***(CHAIN)*** — כל מקור נשען על שקודם לו, ומוסיף עליו.

גרסה ***(VERSION)*** — כל דור קורא את אותו הכתוב ומגלה בו רובד חדש. התורה אינה משתנה, והחבנה גדלה.

קוד המקור ***(SOURCE CODE)*** — הפסוק עצמו, וכל הפירושים הם הרצות של אותו הקוד.

ממשק *(API)* — הזוהר והקבלה הם הממשק המחבר את הפסוק אל העולמות.

גימטריא *(CHECKSUM)* — מספר המאמת את הקשר שבין שתי תיבות. עשרים ושש שעות — הוי״ה.

סימן א׳ התורה · זכור ושמור

״כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ... וינח ביום השביעי, על כן ברך ה׳ את יום השבת ויקדשהו״

(שמות כ, יא)

בתורה יש לשבת שני שרשים. בדברות הראשונות: ״זכור״, לפי שהקב״ה שבת ממעשה בראשית. ובשניות: ״שמור״, ״וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים״. בריאה וגאולה, מעשה בראשית ויציאת מצרים.

ותיבה אחת בפסוק היא יסוד הספר הזה כולו: ״על כן ברך״. אין הברכה תולדה של השבת, אלא היא בתוכה. ומכאן ״מקור הברכה״.

ועוד יסוד: ״כי אות היא ביני וביניכם״ (שמות לא, יג), ״לדעת כי אני ה׳ מקדשכם״. השבת אות היא, סימן הברית, וכלי של דעת. ומכאן הקשר אל הבינה ואל הדעת שראינו בשער העלייה.

השורש

זכור ושמור, בריאה וגאולה, ברכה ודעת — הכל כבר בתורה.

סימן ב׳ הנביאים · וקראת לשבת ענג

״אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי, וקראת לשבת ענג... אז תתענג על ה׳״

(ישעיה נח, יג–יד)

הנביא מוסיף שתי קומות. הראשונה: ״חפציך״. אין השבת מניעה מן המעשים בלבד, אלא מניעה מרצון החול. ומכאן ״בטל רצונך״ שראינו בשער הרצון.

והשניה: ״ענג״. ו״אז תתענג על ה׳״ — העונג שלמטה שער הוא אל העונג שלמעלה. ומכאן הרמ״ק והאר״י, שפירקו את תיבת ״ענג״ לעדן, נהר וגן.

ונביא אחר, ירמיהו (יז, כא–כה), מבטיח: אם תשמרו את השבת, ״ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים״. השבת תנאי למלכות, ומכאן שבת המלכה.

הקומה השניה

הנביאים הוסיפו את הרצון, את העונג, ואת המלכות.

סימן ג׳ · חז״ל · מלכה · כלה · מתנה

לקחו חז״ל את הפסוקים ונתנו להם פנים. השבת מלכה (רבי חנינא), כלה (רבי ינאי), מתנה מבית הגנזים (שבת י ע״ב), ובת זוגה של כנסת ישראל (בראשית רבה יא, ח).

ועוד נתנו לה בנין: ל״ט מלאכות כנגד מלאכת המשכן (שבת מט ע״ב), ארבע רשויות, אלפים אמה, תוספת שבת, שלש סעודות, קידוש והבדלה. כל אלה הם תבנית היום.

ולמעלה מכולם נתנו לה עומק: ״מעין עולם הבא״ (ברכות נז ע״ב), נשמה יתירה (ביצה טז ע״א), ״כאילו כל מלאכתך עשויה״ (מכילתא), ״כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו״ (שבת קיח ע״ב).

הענין	המקור	מה הוסיף
מלכה	שבת קיט ע״א	יוצאים לקראתה
כלה	שם	נעשים עמה אחד
מתנה	שבת י ע״ב	מבית הגנזים
בת זוג	בראשית רבה יא, ח	כנסת ישראל
נשמה יתירה	ביצה טז ע״א	רוחב לב
מעין עולם הבא	ברכות נז ע״ב	אחד מששים
העשירים	שבת קיט ע״א	בשביל שמכבדין את השבת
נחלה בלי מצרים	שבת קיח ע״א	נחלת יעקב
המלאכים	שבת קיט ע״ב	״שתהא לשבת אחרת כך״
שמאי והלל	ביצה טז ע״א	״זו לשבת״ · ״ברוך ה׳ יום יום״

הקומה השלישית

נתנו חז״ל לשבת פנים, בנין, ועומק.

סימן ד׳ · הזוהר · כגוונא · מיניה מתברכין

זוהר הוא הקומה שבה נעשית השבת למנגנון. לא יום קדוש בלבד, אלא רגע שבו העולמות מתחברים. ארבעה מאמרים הם היסוד:

המאמר	מקומו	הענין
״כגוונא״	תרומה	שש הקצוות מתייחדים באחד, חד לקבל חד
״מיניה מתברכין כל שיתא יומין״	יתרו	ששת הימים מתברכים מן השבת
״שבת שמא דקודשא בריך הוא״	יתרו	השבת היא שמו של הקב״ה
״רעוא דרעוין״	תרומה	במנחה של שבת מתגלה רצון כל הרצונות

ובזוהר גם סוד שלש הסעודות: סעודה ראשונה ״חקל תפוחין קדישין״, שניה ״עתיקא קדישא״, שלישית ״זעיר אנפין״. וזה מה שכתב האר״י בזמירות ״אזמר בשבחין״, ״אסדר לסעודתא״ ו״בני היכלא״.

ובזוהר על ״ונהר יוצא מעדן״: הנהר הוא הצינור שבו שופע השפע מן הבינה אל המדות, ובשבת הוא שופע בלא הפסק. ומכאן הקו הישר שראינו בשער הבית.

הקומה הרביעית

עשה הזוהר את השבת למנגנון המחבר את העולמות.

סימן ה׳ ספר יצירה · היכל הקודש באמצע

״שש צלעות לשש קצוות... והיכל הקדש מכוון באמצע, והוא נושא את כולן״

(ספר יצירה ד, ג)

א ין ספר יצירה מדבר על השבת בפירוש במשנה זו. אבל המקובלים, ואף המגלה עמוקות (באופן כ״ו), קראו בה את סוד השבת. שש צלעות, שש קצוות העולם, ששת הימים. והשביעי, ההיכל שבאמצע, נושא את כולן.

וזו חכמת המדידה: לכל קובייה שש פאות, ויש לה גם מרכז, נקודה אחת שאין לה פאה, וכל הפאות נשענות עליה. השבת היא מרכז הקובייה של הזמן.

המרכז

שש פאות, ומרכז אחד הנושא את כולן.

סימן ו׳ הרמ״ק · עדן · נהר · גן

ר בי משה קורדובירו, הרמ״ק, בפרדס רמונים ובשאר ספריו, פורש את הספירות כמפה. ולפי סדר זה מתבאר סוד העונג בדברי המקובלים: ענ״ג ראשי תיבות עדן, נהר, גן.

עדן היא החכמה, המקור הנעלם. הנהר הוא הבינה, שבה נעשה המקור לזרם. והגן היא המלכות, השבת, ששם משקה הזרם את הקרקע. וכשהשלשה מחוברים — יש עונג. וכשהם נפרדים, נהפך ענג לנגע, חס ושלום.

וזה ממש מה שכתב המגלה עמוקות באופן הרביעי: השבת היא ״היכל ענג״. ובאופנים כ״ח–כ״ט: בליל שבת מתחברים תלמידי החכמים אל הג״ן, שבו נגלים שלשה עשר נהרי אפרסמון.

הסדר

עדן המקור, נהר הצינור, גן הבית. וכשהכל מחובר — עונג.

ציור ל׳ · ענ״ג = עדן · נהר · גן

סימן ז׳ · האר״י · העלייה בעולמות

האר״י הקדוש בצפת לקח את כל הרבדים וחיברם לסדר זמנים. אצלו אין השבת מצב בלבד, אלא מסע. בכל תפילה ובכל סעודה עולים העולמות עוד קומה.

וממנו מנהגים שרבים נוהגים בהם היום: היציאה לשדה לקבל את השבת, אמירת ״מזמור לדוד״ ולכה דודי (שחיבר רבי שלמה אלקבץ, מחכמי צפת), סידור הדסים, עריכת שתים עשרה חלות כנגד לחם הפנים, וזמירות השבת שחיבר.

והעיקר שבדברי האר״י לענין ספר זה: האדם עולה עם העולמות. מה שנעשה למעלה אינו נעשה בלעדיו. תפילתו וסעודתו הן המעלית. ובלא ישראל המקבלים את השבת, אין מי שיעלה.

קומת האר״י

השבת מסע של עלייה, והאדם הוא המעלית.

סימן ח׳ · המגלה עמוקות · רבי נתן נטע שפירא

בי נתן נטע שפירא, אב בית דין קראקא, חי בדור שקודם גזירות ת״ח ות״ט. נודע בספרו ״מגלה עמוקות״ על ואתחנן, מאתים וחמשים ושנים אופנים על תפילה אחת של משה. ובחלק ״שבת קודש״ כתב שבעים ושנים אופנים, ע״ב, על פסוק אחד: ״ביום השבת ביום השבת יערכנו״ (ויקרא כד, ח).

הפסוק מדבר בלחם הפנים, שנערך מחדש בכל שבת על השולחן שבמקדש, שש כנגד שש. ובכל אופן ואופן פותח המגלה עמוקות את הפסוק מצד אחר: המלאכים, העושר, העונג, הדיבור, התפלות, הנשמות. ויש מסורת בזוהר שמשה רבינו נסתלק בשבת, בשעת מנחה, ברעוא דרעוין.

ודרכו של המגלה עמוקות קצרה וחדה: גימטריאות, ראשי תיבות, וצירופי פסוקים. אבל מאחורי כל צירוף עומד רעיון אחד. והרעיון החוזר ונשנה, שהוא גם לב הספר הזה: השבת היא המקור, והיא נותנת.

החוליה האחרונה

קושר המגלה עמוקות את השלשלת כולה באופנים קצרים, ובכולם השבת היא המקור.

סימן ט׳ · מפת האופנים · א

הלוח שלהלן מקבץ על הסדר את אופני המגלה עמוקות בענין השבת שלמדנו. אינו שלם, אלא מפה לדרך, והרוצה ללמוד ישוב אל הספר עצמו.

אופן	הענין	הרעיון
א	המלאכים	״שתהא לשבת אחרת כך״: החכנה קובעת את הבאה
ב	שמאי והלל	דין וחסד, זכור ושמור
ג	העושר	השבת עצמה נותנת את השכר, עושר לפני ה׳
ד	היכל ענג	ענ״ג = עדן, נהר, גן
כג	זכור ושמור	יום וזכר, לילה ונקבה, שבכתב ושבעל פה
כד	שנים עשר שבטים	ששה על אבן אחת וששה על השניה
כה–כו	לח״ם	שלש פעמים הוי״ה, ״יערכנו״, כתר
כו	כמלך בגדוד	המלך באמצע, היכל הקודש
כז	התפלות	תפלות החול עולות בשבת
כח	הדיבור	הדיבור עולה, ואין דיבור של חול
כח–כט	תלמידי חכמים	ליל שבת, הג״ן, שלשה עשר נהרות
כט	נולד ונסתלק	מי שנולד בשבת ונסתלק בשבת

סימן י׳ · מפת האופנים · ב

אופן	הענין	הרעיון
ל	עשרים ושש שעות	תוספת שבת = הוי״ה
לא	שלשים ואחת שעות	המלכים, הסעודה הרביעית
לב–לג	ענני כבוד וחלה	חמשה ענני כבוד, חמשה רבעים
לד	לחם משנה	שלש סעודות = כ״ו
לה	עשרים ושבעה צנורות	השבת, מקור כל הברכות
לו	לחם הפנים	לחם הפנים ופני השבת
לז	האבות	שלש סעודות כנגד האבות, ומוסף כנגד יוסף
לח	ל״ט = ט״ל	המלאכות נהפכות לטל
לט	״תן״	שלש פעמים ״תן״, שלשה עשר נהרות
מ	מתנה טובה	מטטרון וסנדלפון
מא	הנשמות	שש כנגד שש
מב	אליהו ורזיאל	מעלים את תורת כל השבוע

סימן י״א · מפת האופנים · ג

אופן	הענין	הרעיון
מג	השונה הלכות	לימוד של שבת
מד	אהי״ה והוי״ה	״ויהי אור״
מה	חסד	השבת ומדת החסד
מו	יום ולילה	אל ואלהים, שתים עשרה ועוד שתים עשרה
מז	כנפי יונה	השכינה עולה, והכתרים נקשרים
מח	קצ״ו עולמות	״כי ביה ה׳ צור עולמים״, אוצר הנשמות
מט	בן זוגך	שלש סעודות, תלת רישין
נ	עקי״ק	שם אהי״ה מאיר, ״פתחו לי שערי צדק״
נא	שם הוי״ה	י״ה בשמים, ו״ה בארץ
נז	שני גני עדן	הרוח עולה ומתקשרת עם הנשמה

האופנים נקראו מתוך צילומי הדפים, ויש דפים חסרים. קודם שמעתיקים בדיוק, יש לבדוק בדפוס של הספר.

סימן י״ב · שבעים ושנים · השבת כרשת אחת

הַ מעיין במפה מגלה דבר אחד: כל האופנים מתחברים. המלאכים קשורים לחידוש, העושר קשור למלכות, העונג קשור לעדן, הדיבור קשור לתפלות. אין אלו אופנים נפרדים, אלא רשת אחת.

וזה גם מה שביקש הספר הזה לעשות: ליטול עשרות נקודות, מן התורה ועד המגלה עמוקות, ולחברן לתמונה אחת. והרשת שבציור בנויה משבעים ושתים נקודות, כמנין שבעים ושנים אופני המגלה עמוקות, וכמנין ״חסד״, שהשבת חסד היא היורד מלמעלה. בשער הבית — היסוד. בשער הרצון — המנוע. בשער העלייה — התנועה. בשער המלכה — הייחוד והשכר. בשער השבת שלי — ההתאמה לאדם. ובשער הגשר — היסודות.

הרשת

נקודות הרבה, ותמונה אחת: השבת היא המקור.

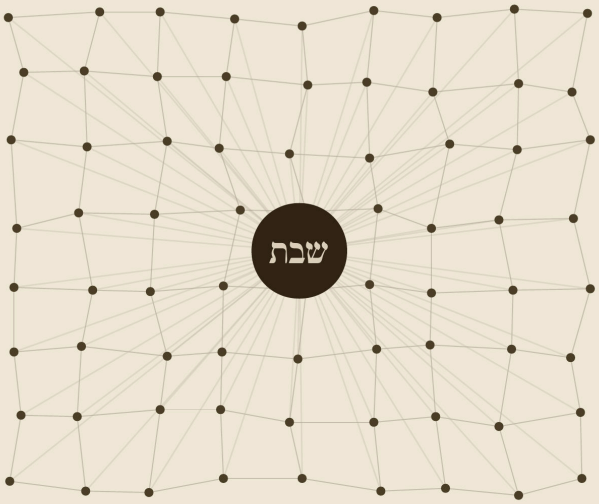

72 נקודות · ע״ב אופנים · חס״ד

ציור ל״א · שבעים ושתים נקודות

הספר בדבר אחד

ה שבת מקור הברכה, וששת הימים יוצאים ממנה. המבטל רצונו עולה עמה לעולם האצילות. שם נעשים שש הקצוות אחד, האין סוף מצמצם והכלי מתרחב, וכל צד מוותר כדי להתייחד.

והמכבד אותה, היא עצמה משלמת לו, בעושר העומד לפני ה׳. ובמוצאי שבת יורדים, ואין שוכחים. ובכל יום מימות השבוע מונים ״יום ראשון בשבת, יום שני בשבת״, עד שתשוב. עד שיבוא היום שכולו שבת.

״לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה, מראש מקדם נסוכה, סוף מעשה במחשבה תחלה״

(לכה דודי)

השבת היא המקור. עולים אליה, נעשים בה אחד, והיא נותנת. ויורדים בלא שכחה.

אחרית דבר

❦

מה ייקח אדם עמו אל הנרות

״בואי בשלום עטרת בעלה... בואי כלה, בואי כלה״

(לכה דודי)

ערב שבת אחר חצות. הטלפון עדיין מזמזם. עוד הודעה, עוד שיחה, עוד דבר אחד שצריך לגמור. ואז — הנרות.

ובאותו רגע נפתחת המעלית. ששת הימים ננעלים לרצועה אחת. השכינה מתעטרת, והאין סוף מצמצם את עצמו כדי לפגוש אותה. הנשמה היתירה נכנסת, הלב מתרחב, והבינה פתוחה. **אתה כאן, ואתה שם.**

ומה שנשאר לעשות פשוט הוא: להאמין ש**כל מלאכתך עשויה**. לבטל את רצונך. לישב אל השולחן, לאכול את הסעודות, ולהניח לחומר לעלות. ללבוש את הבגדים של שם, ולדבר את הדיבור של שם. הכל שבת.

ובמוצאי שבת, כשהמעלית יורדת, להריח את הבשמים, ללוות את המלכה, ולא לשכוח. ולמנות, מאחד בשבת והלאה: ״היום יום ראשון ב**שבת**״.

והשבת הזאת שלך היא. אין סוף היא, ולכן נתפרת לפי מדתך: כפי מה שתרצה, כפי מה שתשקיע בה — מערב שבת, מיום חמישי, ואף מאחד בשבת — וכפי מה שתפנה את דעתך מכל דבר אחר. והיסוד הוא המשפחה סביב השולחן, החברים המצטרפים, וכולנו יחד, נעשים אחד. ובדפים הבאים מסוכם שער השבת שלי, כל רעיון עם מקורו.

לסיום

השבת יודעת לפנק. היא ממתינה לך. צא לקראתה.

השבת שלי לפי מדתי

❦

סיכום שער השבת שלי · כל מקור בלשונו

שער השבת שלי הוא הקומה שבה כל מה שראינו למעלה יורד אל שולחנך. השבת אין סוף, ולכן יכולה היא להיות שלך. אין היא חצי פנסיון, אלא עולם הרצון. כפי מה שמשקיעים בה, כך היא משיבה. העונג הגדול שבכולם הוא שלא להרהר בשום דבר אחר. ויסוד הכל — המשפחה, השולחן והחברים, עד שנעשים אחד.

ובפרק זה מובא כל רעיון מן השער עם מקורו, בלשון המקור, ואחריו ביאור קצר בלשון פשוטה, ומראה מקום היכן נזכר בספר. ובזה אפשר ללמוד את השער כולו מתוך המקורות עצמם.

העיקר	המקור	מה עושים
לעשות את השבת	שמות לא, טז	לא לשמור בלבד, אלא לעשותה שלך
עולם הרצון	ישעיה נח, יג · חגיגה י ע״ב	לרצות, ולא ״לא לעשות כלום״
אין סוף, ולכן אישי	לכה דודי · ביצה ד ע״ב	לכוון אותה לביתך ולמנהגך
ההשקעה	עבודה זרה ג ע״א · שבת קיט ע״א	לטרוח בעצמו, מערב שבת, מיום חמישי, מאחד בשבת
התשואה	שבת קיט ע״א	כל מה שנותנים לשבת, השבת פורעת
העונג	שבת קיח ע״ב · שו״ע או״ח שו, ח	שלא להרהר בשום דבר אחר
היסוד	שבת כג ע״ב · קיט ע״ב	המשפחה, הנר, השולחן הערוך
ההתרחבות	שבת קכז ע״א	לוותר, להתרחב, לפתוח את הפתח לאורחים
האחדות	זוהר תרומה · מנחה של שבת	להתנתק מן העולם ולהיות אחד

חמשה עשר מקורות, מן התורה ועד הזוהר

א · את השבת עושים

״ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. ביני ובין בני ישראל אות היא לעלם, כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש״

(שמות לא, טז–יז)

ביאור: אין התורה אומרת ״ושמרו״ בלבד, אלא גם ״לעשות את השבת״. השבת קדושה מצד עצמה, אבל כמה ממנה נכנס לבית — תלוי בעושה אותה. ו״לדרתם״: בכל דור ובכל בית נעשית מעט אחרת. (בספר: שער השבת שלי, סימן ג׳)

ב · עולם הרצון, ולא חכילת נופש

״אם תשיב משבת רגלך עשות חפציך ביום קדשי, וקראת לשבת ענג לקדוש ה׳ מכבד, וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר. אז תתענג על ה׳, והרכבתיך על במתי ארץ, והאכלתיך נחלת יעקב אביך, כי פי ה׳ דבר״

(ישעיה נח, יג–יד)

ביאור: הנביא מדבר על חפצים, כלומר על רצון. אין השבת ״לא לעשות כלום״, אלא להחליף את רצון החול ברצון של שבת. ועם מה שלמדנו מרבי שמעון, ש״מלאכת מחשבת אסרה תורה״ (חגיגה י ע״ב), יוצא שהשבת עולם הרצון, וצריך לרצות. (בספר: שער השבת שלי, סימן א׳; שער הרצון)

ג · קדמה במחשבה

״אמר רבי שמעון בן לקיש: אלפים שנה קדמה התורה לבריאתו של עולם, הדא הוא דכתיב ואהיה אצלו אמון וגו׳, ויומו של הקב״ה אלף שנים, דכתיב כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול״

(בראשית רבה ח, ב)

״לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה, מראש מקדם נסוכה, סוף מעשה במחשבה תחלה״

(לכה דודי)

ביאור: יש לדקדק: את האלפים שנה אמרו חז״ל על התורה. ועל השבת אנו שרים שהיא ״במחשבה תחלה״: נבראה אחרונה במעשה, ועלתה ראשונה במחשבה. ולכן אין סוף היא, ודבר שאין לו סוף מתאים לכל מדה. (בספר: שער השבת שלי, סימן ב׳)

ד · שלשלת המשפחה

״שלחו מתם: הזהרו במנהג אבותיכם בידיכם״

(ביצה ד ע״ב)

ביאור: כל אחד עושה את השבת כדרך שגדל: הניגון של הסבא, התבשיל של הסבתא, נוסח הקידוש. שבת אחת לכולם, וכל בית מכוון אותה לפי המנהג שקיבל. (בספר: שער השבת שלי, סימנים ג׳, ט׳)

ה · מי שטרח

״מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת, מהיכן יאכל בשבת?״

(עבודה זרה ג ע״א)

ביאור: השבת מתחילה במי שמכין אותה. מה שהוכן קודם השבת, אוכלים בשבת. (בספר: שער השבת שלי, סימן ד׳)

ו · גדולי הדור טורחים בעצמם

״רב ספרא מחריך רישא, רבא מלח שיבוטא, רב הונא מדליק שרגי, רב פפא גדיל פתילתא, רב חסדא פרים סילקא, רבה ורב יוסף מצלחי ציבי, רבי זירא מצתת צתותי, רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל, מכתף ונפיק״

(שבת קיט ע״א)

״מצוה בו יותר מבשלוחו״

(קידושין מא ע״א)

ביאור: רבא מלח דג, רב חסדא חתך סלק, רבה ורב יוסף ביקעו עצים, רבי זירא הצית את האש, ורב נחמן בר יצחק נשא על כתפו אל הבית ומן הבית. ולמדו בקידושין ש״מצוה בו יותר מבשלוחו״. הטורח בעצמו, מכין את עצמו לקבל פני המלכה. (בספר: שער השבת שלי, סימן ד׳)

ז · זו לשבת

״אמרו עליו על שמאי הזקן: כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת. מצא בהמה נאה, אומר זו לשבת. מצא אחרת נאה הימנה, מניח את השניה ואוכל את הראשונה. אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים, שנאמר ברוך ה׳ יום יום״

(ביצה טז ע״א)

״טבח הוויתי, וכל בהמה שהיתה נאה, אמרתי זו תהא לשבת״

(שבת קיט ע״א)

ביאור: שמאי חי כל השבוע לקראת השבת, מאחד בשבת. ובשבת קיט מסופר על הטבח מלודקיא, שהקדיש כל בהמה נאה לשבת, ובזכות זה זכה לשולחן של זהב. וזו המדרגה העליונה שבהשקעה: כל השבוע ״זו לשבת״. (בספר: שער השבת שלי, סימן ה׳; שער המלכה, סימן י׳)

ח · לזכור מאחד בשבת

״אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן חנניה בן גרון אומר: זכור את יום השבת לקדשו, תהא זוכרו מאחד בשבת, שאם יתמנה לך חפץ יפה, תהא מתקנו לשם שבת״

(מכילתא דרבי ישמעאל, יתרו, מסכתא דבחדש ז)

ביאור: כבר מאחד בשבת זוכרים את השבת, וכל דבר יפה המזדמן שומרים לכבודה. והרמב״ן מביא שישראל מונים את כל הימים לשם שבת: ״אחד בשבת, שני בשבת״. ולכן אנו אומרים בכל בוקר ״היום יום ראשון בשבת״. (בספר: שער השבת שלי, סימן ה׳; שער הבית, סימן ב׳)

ט · השבת פורעת

״זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא. פגע ביה ההוא סבא, אמר: מאן דיזיף שבתא, פרעיה שבתא״

(שבת קיט ע״א)

ביאור: יוסף מוקיר שבי קנה לכבוד שבת את הדג היקר שבשוק, ומצא בו מרגלית. המלוה לשבת, השבת עצמה פורעת לו. וזה ממש הפירוש השלישי של המגלה עמוקות: השבת עצמה נותנת את השכר. (בספר: שער השבת שלי, סימן ו׳; שער המלכה, סימנים ד׳, ז׳)

י · משאלות לבו

״אמר רב יהודה אמר רב: כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו, שנאמר והתענג על ה׳ ויתן לך משאלת לבך״

(שבת קיח ע״ב)

ביאור: אין העונג מותרות, אלא הפתח לכל מה שהלב מבקש. (בספר: שער השבת שלי, סימן ז׳)

יא · העונג: שלא להרהר

״ממצוא חפצך ודבר דבר — דבור אסור, הרהור מותר״

(שבת קנ ע״א)

״הרהור בעסקיו מותר, ומכל מקום משום עונג שבת מצוה שלא יחשוב בהם כלל, ויהא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה״

(שלחן ערוך, אורח חיים שו, ח)

״ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך — וכי אפשר לו לבשר ודם לעשות כל מלאכתו בששת ימים? אלא שבות כאילו מלאכתך עשויה״

(מכילתא, יתרו)

״כשתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה״

(רש״י, שמות כ, ט)

ביאור: שלש מדרגות: דיבור של חול אסור; הרהור מותר מעיקר הדין; ומצוה משום עונג שבת שלא להרהר כלל. בטלפון שאינו מקבל עדכון אלא כשסוגרים כל מה שפועל ברקע: כל מה שמהרהרים פחות בדבר אחר, מקבלים יותר. (בספר: שער השבת שלי, סימנים ז׳–ח׳)

יב · רוחב לב

״אמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקב״ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה ממנו, שנאמר שבת וינפש — כיון ששבת, ווי אבדה נפש״

(ביצה טז ע״א)

ביאור: העדכון הגדול של השבוע נבנס דווקא אצל מי שפינה לו מקום. מי שדעתו פנויה, מקבל את הנשמה היתירה במלואה. (בספר: שער השבת שלי, סימן ח׳; שער העלייה, סימן ז׳)

יג · היסוד הוא הבית

״נר ביתו ונר חנוכה — נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו״

(שבת כג ע״ב)

״שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו, מלאך רע אומר: יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו״

(שבת קיט ע״ב)

ביאור: כל אחד בדרכו, והיסוד המשפחה. נר שבת הוא שלום הבית, ומה שהמלאכים מוצאים בבית השבוע, הוא שיהיה בו בשבוע הבא. (בספר: שער השבת שלי, סימן ט׳; שער המלכה, סימנים ט׳, י״ד)

יד · לפתוח את השולחן

״אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה״

(שבת קכז ע״א)

ביאור: כמו בזיווג שלמעלה, שבו כל צד מוותר ומתרחב, כך סביב השולחן: לוותר על הדעה ועל הצדקנות הקטנה, ולפתוח את הבית לחברים ולאורחים. המכין את עצמו לארח, מכין את עצמו גם להתארח אצל המלכה. (בספר: שער השבת שלי, סימן י׳; שער העלייה, סימן ו׳)

טו · להיות אחד

״כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד״

(זוהר, תרומה, ח״ב קלה ע״א)

״אתה אחד ושמך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ״

(תפילת מנחה של שבת · דברי הימים א יז, כא)

ביאור: השבת היא רזא דאחד. כשאנו אחד — משפחה אחת ועם אחד — אנו כלי לאחד שלמעלה. ומה עלינו לעשות? להתנתק מכל העולם, להרהר רק בשבת, ולהיות אחד. (בספר: שער השבת שלי, סימן י״א; שער העלייה, סימן ה׳)

בדבר אחד

העושה את השבת שלו, ונותן לה הכל — מקבל ממנה הכל.

נספח א

❦

שבעה עשר עיקרים של ״מצב שבת״ · לתלות אצל הנרות

א · הכל מתחיל בשבת — ששת הימים יוצאים מן השבת, ואינם מוליכים אליה.

ב · מתנתקים כדי להתחבר — מכבים את הממסרים, ופותחים קו ישר אל המקור.

ג · נהר יוצא מעדן — עדן המקור, נהר הצינור, גן הבית.

ד · העני בחוץ, ובעל הבית בפנים — ״אין עני אלא בדעה״. תחילה ידע אדם מה ביתו.

ה · מצב שבת — אותו האדם, אותו הגוף, וסדר אחר לגמרי.

ו · בטל רצונך — לא ״אסור לעשות״, אלא ״אין לי מה לעשות״. כל מלאכתך עשויה.

ז · החומר עולה — הסעודות, הבגדים, הדיבור — הכל מתקדש ועולה.

ח · כאן ולא כאן — הגוף אצל השולחן, והנשמה באצילות, כל זמן ששומרים את הבידוד.

ט · כגוונא — שש הקצוות ננעלים לאחד, חד לקבל חד.

י · כל צד מוותר — האין סוף מצמצם, הכלי מתרחב, ונעשים אחד.

יא · נשמה יתירה — רוחב לב, וקו ישר אל הבינה ואל הדעת.

יב · זכור — עולים, יורדים, ואין שוכחים.

יג · השבת נותנת — המכבד את השבת, היא עצמה משלמת לו.

יד · עושר לפני ה׳ — עושר העומד וקיים, ״ולא יוסף עצב עמה״.

טו · כמלך בגדוד — ששת הימים סביב, והשבת באמצע, נושאת את כולם.

טז · אין רוצים שתצא — מוסיפין מחול על הקודש, ומלוים את המלכה.

יז · יום שכולו שבת — כל שבת ושבת — טעימה מן הסוף.

נספח ב

❦

המקורות במלואם · מגלה עמוקות, הזוהר, פרדס רמונים

מגלה עמוקות · שבת קודש · ע״ב אופנים על ״ביום השבת יערכנו״

אופן שלישי · השבת עצמה נותנת את השכר

״אמרינן בשבת עשירים של בבל במה הם זוכים, שהם משמרין את השבת... על זה פירוש הפסוק ביום השבת, מי שהוא משמר את השבת כהלכתו, ב׳ של ביום השבת הוא מלשון בשביל, ר״ל בשביל שמכבד את יום השבת זוכה לעושר ביום השבת בעצמו... וכן מבוארים שניהם בפסוק ביום השבת, בשביל שהוא מכבד יום השבת זוכה שמדת השבת בעצמה נותנת לו שכרו, וחוזר ומפרש מהו השכר שנותן לו יום השבת: הא׳ שבא לו העושר לפני ה׳ ולא לפני אלקים, והב׳ תמיד, שאותו עושר נשאר תמיד״

אופן שלישי · עושר מסטרא דרחמים

״העושר בא מסטרא דצפון, הרוצה להעשיר יצפין. אבל אותו עושר שבא עבור זכות שבת, הוא בא מסטרא דרחמים, כמו שכתוב ברכת ה׳ היא תעשיר — היא דייקא, שהוא על מדת שבת... ואותו העושר יש לו תקומה שהוא נשאר תמיד, זה שאמר ולא יוסיף עצב עמה״

מאורות נתן · אות כ״ד

״היא מדת המלכות, שהיא מקור הברכה, ועליה נאמר וה׳ ברך את אברהם בכל, כמבואר ברמב״ן שם, והאריך בשערי אורה שער א׳, וכמבואר בזוה״ק בהרבה מקומות״

אופן ראשון · המלאך הטוב

״בגמרא פרק כל כתבי, שבערב שבת בין השמשות ב׳ מלאכים הולכים עם האדם כשהולך לביתו מבית הכנסת, אחד טוב ואחד רע, וכשמוצא שלחן ערוך מלאך טוב אומר יהי רצון שיהיה לשבת אחרת כך... הפסוק מגיד לנו כשישמרו ישראל את השבת, אזי המלאכים מברכין אותו שיזכה לעשות את השבת הבא, וכן יהיה לדורותם״

אופן שני · בית שמאי ובית הלל

״לפי שיטת ב״ש... שבכל יום ויום מימי השבוע יזמין ויערכנו לפני ה׳ לצורך השבת, זה שאמר תמיד מאת בני ישראל, על כל ימי השבוע. ולפי דברי בית הלל פירוש הפסוק שיהיו מעשיו לשם שמים, ויערכנו לפני ה׳ שיברך את ה׳ בכל יום מעין ברכותיו, זה שאמר תמיד, על כל יום מימי השבוע״

אופן רביעי · היכל ענג

״איתא בזוהר פרשת פקודי ענין ההיכלות, שבהיכל זכות יש למעלה היכל שנקרא ענג, וזה שאמר בספר יצירה אין למעלה מענג ואין למטה מנגע... ובג׳ סעודות הנרמזים במלת ענ״ג, עדן נהר גן, ובכל אחת מן הסעודות אומרים בפסוק אז תתענג על ה׳, אז תקרא וה׳ יענה, אז יבקע כשחר אורך״

ביאור: זה עיקר הדברים: המכבד את השבת עצמה נותנת לו שכרו. השכר בא ״לפני ה״, מצד הרחמים, ולא ״לפני אלקים״, מצד הדין, ולכן נשאר תמיד. והשבת היא המלכות ״שהיא מקור הברכה״, ועליה נאמר ״וה׳ ברך את אברהם בכל״. ובשאר האופנים: השבת מולידה את השבת הבאה; שמאי והלל כתובים בכפל הפסוק; והיכל ענג — עדן, נהר, גן. (בספר: שער המלכה, סימנים ד׳–ה׳)

הזוהר הקדוש · ח״ב פח ע״א–ע״ב

שלש הסעודות · סעודתא דמהימנותא

״רבי שמעון כד הוה אתי לסעודתא הוה אמר הכי: אתקינו סעודתא דמהימנותא עלאה, אתקינו סעודתא דמלכא, והוה יתיב וחדי. כד אשלים סעודתא תליתאה, הוו מברזי עליה: אז תתענג על ה׳, והרכבתיך על במתי ארץ, והאכלתיך נחלת יעקב אביך״

״אמר רבי אלעזר לאבוי: אלין סעודתי היך מתתקנן? אמר ליה: ליליא דשבתא כתיב והרכבתיך על במתי ארץ — ביה בליליא מתברכא מטרוניתא, וכלהו חקל תפוחין, ומתברכא פתוריה דבר נש, ונשמתא אתוספת... ביומא דשבתא, בסעודתא תניינא כתיב אז תתענג על ה׳ — על ה׳ ודאי, דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא, וכלהו עלמין בחדוותא ושלימו... בסעודתא תליתאה דשבתא כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך — דא היא סעודתא דזעיר אנפין דהוי בשלימותא, וכלהו שיתא יומין מההוא שלימו מתברכן״

רעוא דרעוין · מנחה של שבת

״תא חזי, בכל שיתא יומי דשבתא, כד מטא שעתא דצלותא דמנחה, דינא תקיפא שלטא, וכל דינין מתערין. אבל ביומא דשבתא, כד מטא עדן דצלותא דמנחה, רעוא דרעוין אשתכח, ועתיקא קדישא גלי רעותיה, וכל דינין מתכפיין, ואשתכח רעותא וחדוותא בכלא״

ביאור: בליל שבת — סעודת המטרוניתא, ״חקל תפוחין״, ונשמה נוספת. בסעודת היום — מתגלה ״עתיקא קדישא״, וכל העולמות בשמחה. בסעודה שלישית — סעודת ״זעיר אנפין״ בשלמותו, וממנה מתברכים כל ששת הימים. ובמנחה של שבת — רעוא דרעוין, וכל הדינים נכפים. (בספר: שער הרצון, סימנים י״א, י״ג)

פרדס רמונים · שער כ״ג (שער ערכי הכינויים) פרק ט״ז · הרמ״ק

״ענג — פירש רשב״י ע״ה בתיקונים שהוא סך ג׳ שבתות, שהם בינה תפארת ומלכות. ותיבה זו ראשי תיבות עדן נהר גן. ופירש: עדן — בינה, וחכמה וכתר כלולים בהם. נהר — תפארת, שהוא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, שהיא מלכות. וכל זה נרמז בתיבת ענג. ובזוהר פרשת אמור פירש שהענג והתענוג בבינה, וזהו והתענג על ה׳ — דייקא, דהיינו בינה״

ביאור: תיבת ענג ראשי תיבות עדן, נהר, גן: עדן המקור העליון; הנהר הזרם היוצא ממנו; הגן המקום המקבל ומצמית. ועונג השבת הוא הזרימה כולה, מן המקור, דרך הנהר, ועד גנך. (בספר: שער הרצון, סימן י״ב; שער הגשר, סימן ו׳)

השבת מפנקת · אף מי שאין בידו זכויות

״אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו, שנאמר אשרי אנוש יעשה זאת... שומר שבת מחללו — אל תקרי מחללו אלא מחול לו״

(שבת קיח ע״ב)

״אמר לו הקב״ה למשה: משה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם״

(שבת י ע״ב)

״הנה זה טוב למי שיש לו משלו, אל ידאג שיתמעט ממונו בהוצאות שבת, כי הברכה משלמת. אבל מי שאין לו משלו, עליו נאמר ויקדש אותו — לשון הזמנה... כלומר, כביכול השי״ת כבר הזמין לכל איש ישראל הוצאות שבת שלו מתחלת הבריאה, ועל כן נכון לבו בטוח״

(בני יששכר, מאמרי השבתות, מאמר ג, אות ט)

״בשבת הקב״ה יושב ומצפה לתפלתן של ישראל״

(מגלה עמוקות · הובא בספר רמזי שבת, תרכ״ח)

״כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים... כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו״

(שבת קיח ע״א–ע״ב)

ביאור: לא נבנתה השבת כשכר, אלא מתנה היא מבית הגנזים. מוחלת אף לרחוק שבכולם. ומי שאין לו משלו, כבר הוזמן לו מראש. והמלך יושב בשבת ומצפה. ומכאן: השבת מפנקת אף את מי שאין בידו זכויות, וכל שכן את המשקיע בה. (בספר: שער המלכה, סימן ד׳)

מראי מקומות

❦

המקורות לפסוקים ולמאמרים שבספר

מקרא

1. בראשית ב, ב–ג; ב, י — ״ויכלו… ויברך אלהים את יום השביעי״ · ״ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן״
2. שמות טז, כט — ״שבו איש תחתיו, אל יצא איש ממקמו ביום השביעי״
3. שמות כ, ח–יא; לא, יג–יז — ״זכור את יום השבת״ · ״כי אות היא ביני וביניכם… לדעת״ · ״על כן ברך ה׳״
4. ויקרא כד, ח — ״ביום השבת ביום השבת יערכנו״
5. ישעיה מה, יח; נח, יג–יד; סו, כג — ״לשבת יצרה״ · ״וקראת לשבת ענג״ · ״ומדי שבת בשבתו״
6. ירמיה יז, כא–כה — ״ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים״
7. תהלים לז, ד; סח, ב; סט, יד; פד, ג; קיט, יט — ״והתענג על ה׳״ · ״ברוך ה׳ יום יום״ · ״עת רצון״ · ״נכספה וגם כלתה״ · ״גר אנכי בארץ״
8. משלי ח, ל; י, כב — ״ואהיה שעשועים״ · ״ברכת ה׳ היא תעשיר״
9. איוב כט, כה · דברי הימים א יז, כא — ״כמלך בגדוד״ · ״גוי אחד בארץ״

משנה ותלמוד

1. משנה שבת א, א; ז, ב · משנה תמיד ז, ד · משנה אבות ב, ד
2. שבת ו ע״א; י ע״ב; כג ע״ב; לג ע״ב; מט ע״ב; קיג ע״א–ע״ב; קיח ע״א–ע״ב; קיט ע״א–ע״ב; קכז ע״א; קנ ע״א
3. ביצה ד ע״ב; טז ע״א · עבודה זרה ג ע״א · קידושין מא ע״א · כתובות סב ע״ב
4. חגיגה י ע״ב · בבא קמא כו ע״ב · נדרים מא ע״א · יומא פא ע״ב · שבועות כ ע״ב · ברכות נז ע״ב · בבא בתרא טז ע״ב

מדרש, מפרשים ופוסקים

1. בראשית רבה ח, ב; יא, ח · מדרש תהלים צ · מכילתא דרבי ישמעאל, יתרו, מסכתא דבחדש ז · מכילתא דרשב״י, יתרו
2. רש״י בראשית ב, ב; שמות כ, ט; ביצה טז ע״א · רמב״ן שמות כ, ח · אור החיים, בראשית ב
3. רמב״ם הלכות שבת א, ז; ל, טו · טור ושלחן ערוך אורח חיים רפ, א; רצג, א; רצז; שו, ח; שטז, ח; שלד, כז · ערוך השלחן אורח חיים שלד, ד
4. לכה דודי · רבי שלמה הלוי אלקבץ · ידיד נפש · רבי אלעזר אזכרי · סדור, מנחה של שבת

זוהר וספרי המקובלים

1. זוהר ח״ב, בשלח סג ע״ב · יתרו פח ע״א–ע״ב · תרומה קלה ע״א–ע״ב
2. ספר יצירה ד, ג · פרדס רמונים כג, טז (הרמ״ק) · שערי אורה (רבי יוסף ג׳יקטיליא)
3. כתבי האר״י: שער הכוונות, דרושי שבת · פרי עץ חיים, שער השבת

4. מגלה עמוקות, שבת קודש, ע"ב אופנים על "ביום השבת יערכנו", אופנים א–ד, כג–נז · מאורות נתן, אות כד · רמזי שבת, תרכח
5. בני יששכר, מאמרי השבתות, מאמר ג, אות ט

הערות: (א) הפירוש שבספר זה, ובכללו המשלים מעולם הטכנולוגיה (הרשת כרשות הרבים, המעלית, מחשב הקוונטים, העושר הממונף), דרך דרש וציור הוא, ולא פסק הלכה. השימוש ברשת ובמכשירי חשמל בשבת אסור על פי הפוסקים. (ב) לשון המגלה עמוקות הועתקה מתוך צילומי דפים, ויש דפים חסרים. (ג) ראוי לבדוק את המראי מקומות בזוהר ובכתבי האר"י מול הדפוס קודם ההדפסה.

❦

ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם.

תם ונשלם, שבח לא־ל בורא עולם